

T.C
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK BİLİMLERİ ANABİLİMDALI

KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİLERİNE UYGULANAN MÜZİK
EĞİTİMİNE İLİŞKİN MÜZİK ÖĞRETMENLERİNİN
GÖRÜŞLERİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Ayşe SÖNMEZ

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Öznur ÖZTOSUN ÇAYDERE

Nisan-2017

KIRIKKALE

T.C
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK BİLİMLERİ ANABİLİMDALI

KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİLERİNE UYGULANAN MÜZİK
EĞİTİMİNE İLİŞKİN MÜZİK ÖĞRETMENLERİNİN
GÖRÜŞLERİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Ayşe SÖNMEZ

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Öznur ÖZTOSUN ÇAYDERE

Nisan-2017

KIRIKKALE

ÖZET

Eğitim insanları ve toplumları yönlendirmede büyük bir role sahiptir. Özellikle günümüzde gelişen bilim ve teknoloji sayesinde bireyler kendilerini geliştirmek adına geniş olanaklardan faydalanmaktadır. Bireylerin hayatta karşılaştıkları sorunların üstesinden gelebilecek düzeye ulaşmaları ve yaşamlarını daha düzenli ve anlamlı hale getirmeleri elbette iyi bir eğitim sayesinde gerçekleşecektir.

Toplumun bir üyesi olan her birey eşittir ve özeldir. Yetersizliği olmayan bireyler gibi özel eğitime ihtiyacı olan bireyler de toplumun bir üyesi olarak, sevgi, saygı, kabul görmek, yetenekleri doğrultusunda bir meslek sahibi olmak ve geçimlerini sağlamak isterler. Özel gereksinimli bireylerin bireysel gelişmeleri ve toplumda bütünleşmeleri iyi bir eğitim ile gerçekleşir. Eğitimdeki fırsat eşitliği ve toplumdaki bireylerin eşit haklara sahip olması özel gereksinimli bireylerin eğitim almalarına imkan sağlamıştır. Bu açıdan, özel gereksinimli öğrenciler normal gelişim gösteren öğrencilere göre daha farklı bir eğitime ihtiyaç duyabilirler. Özellikle kaynaştırma eğitimi alan öğrencilerin kaynaştırma eğitimi konusunda bilgili ve yeterli öğretmenlerle çalışması önemlidir. Bu sebeple araştırmada, kaynaştırma öğrencilerinin almış oldukları müzik eğitiminin müzik öğretmenlerinin görüşleri alınarak değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla “Kaynaştırma öğrencilerine uygulanan müzik eğitimine ilişkin müzik öğretmenlerinin görüşleri nasıldır?” problemine cevap aranmıştır. Probleme ilişkin dört alt problem belirlenmiştir.

Yapılan bu araştırma nitel araştırma veri toplama ve çözümleme tekniklerinin kullanıldığı betimsel bir araştırmadır ve nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, 2016-2017 eğitim öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı Ankara ili devlet ortaokullarında müzik öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini 2016-2017 eğitim öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı Ankara ili Pursaklar ilçesinde altı devlet ortaokullarında görev yapan dokuz müzik öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada verilerin toplanmasında nitel araştırma tekniklerinden görüşme formu yaklaşımı

kullanılmıştır. Araştırmada müzik öğretmenleri ile yapılan görüşmeden elde edilen veriler içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, öğretmenlerin lisans eğitimleri sırasında kaynaştırma eğitimine ilişkin ders almadıkları, öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi konusunda bilgi eksikliklerinin olduğu, kaynaştırma öğrencisine müzik dersinde ayrıca zaman ayıramadıkları, öğretmenlerin pek çoğunun hazırlamaları zorunlu olmasına rağmen BEP hazırlamadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzik, Müzik Eğitimi, Müzik Öğretmenleri, MEB (Mili Eğitim Bakanlığı), BEP (Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı), Ortaokul, Özel Eğitim, Kaynaştırma, Kaynaştırma Eğitimi

ABSTRACT

Education has a major role in guiding individuals and societies. Especially in our day, owing to the advances in science and technology people benefit from vast amount of opportunities for the sake of developing themselves. Individuals' reaching the level of being able to overcome the challenges they encounter in their lives and making them more orderly and meaningful will materialize certainly through a decent education.

Every person as a member of society is equal and special. Just like people without disabilities people requiring special education, too, as members of community, desire to be loved, respected, accepted, to have a profession in line with their talents and to provide for themselves. Personal development of individuals with special needs and their integration into society occur through good education. Equality of opportunity in education and that individuals in society enjoy equal rights have enabled people with special needs to receive education. From this standpoint, students with special needs, compared with typically developing students, may demand a different education. In particular, it is crucial that students receiving inclusive education work with teachers who are knowledgeable and proficient in the subject of inclusive education. For this reason in the research, assessment of music education that mainstreamed pupils have taken, considering the opinions received from music teachers is intended. To that end, answer(s) are sought to the problem of "How are the views of music teachers with regard to the music education applied to mainstreamed pupils?" Four sub problems related to the problem were determined.

The research carried out was a descriptive study in which qualitative inquiry data collection and analysis techniques were utilized and among qualitative research designs the case study design was employed. The research population was composed of music teachers at public secondary schools in the Province of Ankara affiliated with the Ministry of National Education in 2016-2017 academic year. Nine music teachers who served at six state secondary schools in the Pursaklar district of Ankara

province affiliated with the Ministry of National Education in 2016-2017 academic year, constituted the sample of the research. In collecting data throughout the study, among qualitative research techniques, interview form approach was used. The data obtained in the course of the research from the interviews conducted with the music teachers was analyzed by means of content analysis technique.

The conclusion reached according to findings derived from the research is that; teachers did not take course(s) related to inclusive education during their undergraduate studies, lack the knowledge pertinent to inclusive education, could not allocate especial time for mainstreaming students, most of them do not prepare individualized education programs (IEP) even though they are obliged to prepare them.

Key Words: Music, Music Education, Music Teachers, MEB (Ministry of Education), BEP (Individualized Training Program), Middle School, Special Education, Mainstreaming, Inclusive Education

KABUL-ONAY

Doç. Dr. Öznur ÖZTOSUN ÇAYDERE danışmanlığında Ayşe SÖNMEZ tarafından hazırlanan “Kaynaştırma Öğrencilerine Uygulanan Müzik Eğitime İlişkin Müzik Öğretmenlerinin Görüşleri” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Bilimleri Anabilim dalında Yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

.../.../2017

İmza

Başkan: Doç.Dr. Şebnem YILDIRIM ORHAN

Üye: Doç. Dr. Öznur ÖZTOSUN ÇAYDERE

Üye: Yrd. Doç. Dr. Tuğçe KAYNAK

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

.../.../20..

()
Enstitü Müdürü

KİŞİSEL KABUL/ AÇIKLAMA

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Kaynaştırma Öğrencilerine Uygulanan Müzik Eğitime İlişkin Müzik Öğretmenlerinin Görüşleri” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve faydalandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak faydalanılmış olduğunu beyan ederim.

07/04/2017

Ayşe SÖNMEZ

ÖNSÖZ

Bu çalışma kaynağını insana değer verme düşüncesinden almıştır. Kutsal görevimiz olan öğretmenlik mesleğinde çeşitli öğrencilerin eğitimini üstleniyoruz. Bu öğrencilerin içinde bazıları var ki eğitimden daha çok ilgiye, sevgiye, bir güler yüze muhtaçlar. Allah'ın yarattığı bu farklılık bizleri ibret almaya yönlendirirken şükretmemize de neden oluyor. Bana insanları sevme, yardım etme düşüncesini aşilayarak kişiliğimin oluşmasında önemli rol oynayan, benim için hiç bir desteklerini esirgemeyen, benden dualarını hiç eksik etmeyen biricik annem Hülya GÜLOVA ve babam Suat GÜLOVA' ya şükranlarımı sunuyorum.

Çalışmamın başından sonuna kadar gösterdiği sabır, anlayış ve yardımları ile her zaman yanımda olan eşim, hayat arkadaşım, İsmail SÖNMEZ'e teşekkür ederim.

Bana üniversitenin ilk yılından itibaren dik durmam gerektiğini öğreten, çalışma şevkini veren, yüksek lisans kararında beni cesaretlendiren, yoğun çalışmalarına rağmen bana zaman ayırarak bilgi ve deneyimleriyle destek veren, araştırmam süresince güler yüzünü hiç esirgemeyen ve araştırmanın her aşamasında beni yönlendiren, bilgi ve görüşleri ile bana yol gösteren, çalışmamı bu noktaya taşımamı sağlayan mesleğimde her zaman örnek almaya çalışacağım değerli danışmanım ve saygıdeğer hocam Doç.Dr. Öznur ÖZTOSUN ÇAYDERE' ye tüm kalbimle müteşekkirim.

Bu çalışmayı 7 aydır benimle birlikte sabırla bitirmeye çalışan, her bilgisayarın başına oturduğumda tekmeleriyle bana cesaret veren, henüz doğmamış minik kızıma teşekkür ediyorum.

Ayşe
SÖNMEZ

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	iii
KABUL-ONAY	v
KİŞİSEL KABUL/ AÇIKLAMA	vi
ÖNSÖZ	vii
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar LİSTESİ.....	xi

BÖLÜM I

GİRİŞ

1. Eğitim.....	1
1.1. Özel Eğitim	2
1.1.1. Özel Eğitimin Amaçları	4
1.2. Kaynaştırma	5
1.2.1. BEP (Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı)	6
1.2.2. Kaynaştırma Eğitiminin Yararları	9
1.2.3. Kaynaştırma Eğitiminin Amaçları	10
1.2.4. Kaynaştırma Eğitiminin İlkeleri.....	11
1.2.5. Kaynaştırma Eğitimi Türleri	11
1.2.5.1. Tam Zamanlı Kaynaştırma.....	11
1.2.5.2. Yarı Zamanlı Kaynaştırma	12
1.2.5.3. Tersine kaynaştırma	13
1.2.5.4. Kaynak Oda Destekli Kaynaştırma.....	13
1.2.5.5. Özel Sınıf	14
1.2.5.6. Özel Eğitim Öğretmeni Yardımı İle Genel Eğitim Sınıfı	14

1.2.5.7. Yardımcı Öğretmen ile Genel Eğitim Sınıfı	14
1.2.5.8. Gezici Özel Eğitim Öğretmeni.....	14
1.3. Müzik Eğitimi Ve Kaynaştırma	15
1.3.1. Özel Eğitimde Kullanılan Müzik Etkinliklerinin Önemi:	18
1.4. Problem Cümlesi.....	19
1.5. Alt Problemler.....	19
1.6. Amaç	19
1.7. Sınırlılık	20
1.8. Sayılılar	20
1.9. Tanım ve Kısaltmalar	20
BÖLÜM II	
İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	
2.1. Konuyla İlgili Tezler	22
2.2. Konuyla İlgili Yabancı Tez.....	26
2.3. Konuyla İlgili Makaleler	27
BÖLÜM III	
YÖNTEM	
3.1. Araştırma Deseni.....	31
3.2. Evren ve Örneklem	32
3.3. Verilerin Toplanması	33
3.4. Verilerin Çözümlemesi	35
BÖLÜM IV	
BULGULAR VE YORUMU	37
BÖLÜM V	
SONUÇLAR, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	49
5.1. Sonuçlar ve Tartışma.....	49
5.2. Öneriler	53

KAYNAKÇA.....	55
EKLER.....	61

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Örneklem Grubuna İlişkin Dağılım	19
Tablo 2. Görüşme Yapılan Öğretmenlerin Özelliklerine İlişkin Durum	33
Tablo 3. Görüşme Özellikleri.....	35
Tablo 4.1. Görüşmecilerin Kaynaştırma Eğitimi Alma Durumu	37
Tablo 4.2. Görüşmecilerin Kaynaştırma Eğitimiyle İlgili Hizmet İçi Eğitimi Alma Durumu	38
Tablo 4.3. Görüşmecilerin Kaynaştırma Öğrencilerinin Kaynaştırma Eğitimi Alma Sebebine İlişkin Durumu.....	39
Tablo 4. 4. Görüşmecilerin Kaynaştırma Öğrencilerine Yönelik Kullandıkları Materyallere İlişkin Durumu	41
Tablo 4.5. Görüşmecilerin Derslerinde Kaynaştırma Öğrencilerine Zaman Ayırma Durumu	42
Tablo 4.6. Görüşmecilerin Kaynaştırma Öğrencileri Ve Normal Öğrencilerle Sınıf İçi Etkinliklerine İlişkin Durumu	43
Tablo 4.7. Görüşmecilerin Kaynaştırma Öğrencilerinin Özelliklerine İlişkin Ders İşleme Durumu	44
Tablo 4. 8. Görüşmecilerin Kaynaştırma Eğitiminde Karşılaştıkları Durumu	45
Tablo 4.9. Görüşmecilerin Kaynaştırma Öğrencilerini Değerlendirme Durumu	46
Tablo 4.10. Görüşmecilerin Kaynaştırma Öğrencilerine BEP Uygulama Durumu	48

I. BÖLÜM

GİRİŞ

1. Eğitim

Eğitim insanları ve toplumları yönlendirmede büyük bir role sahiptir. Özellikle günümüzde gelişen bilim ve teknoloji sayesinde bireyler kendilerini geliştirmek adına geniş olanaklardan faydalanmaktadır. Bireylerin hayatta karşılaştıkları sorunların üstesinden gelebilecek düzeye ulaşmaları ve yaşamlarını daha düzenli ve anlamlı hale getirmeleri elbette iyi bir eğitim sayesinde gerçekleşecektir. Eğitim bir süreçtir ve yaşam boyu devam eder. Eğitim bireylerde olumlu gelişmeler gösterir. Gelişen birey toplumun gelişimini de etkiler. Eğitimle bireylerin daha verimli ve etkili olmaları beklenir.

Tanman (2006:1)'a göre eğitim: “bireyi toplumsal görev ve rollerine hazırlamak üzere onu her yönüyle geliştirmek; üretkenliğini, verimliliğini, genel kültür seviyesini, yaratıcı gücünü artırmak ve davranışlarını da bu yönde değiştirme amacı taşıyan bir etkileme sürecidir”.

“Gelişen dünyadaki değişiklikler, toplumun ve bireyin ihtiyaçlarının da hızla değişmesine neden olmaktadır. Dünya üzerinde, eğitim alanındaki faaliyetler esas olarak eğitimin “insan hakkı” olarak geliştirilmesi, temel eğitime ulaşmanın kolaylaştırılması, eğitim sisteminin çağın değişen koşullarına ve beklentilerine cevap verebilecek şekilde düzenlenmesine yöneliktir” (Yıldırım Doğru, Özlü, Kançeşme ve Doğru, 2014:287).

Her birey birbirinden farklıdır. Birey bu farklılığıyla birlikte geleceğine, ilgi ve ihtiyaçlarına yön vermektedir. Kargın (2004:1) “özel gereksinimli bireyi bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal özellikleri yönünden akranlarından farklı gereksinimleri olan birey” olarak tanımlamaktadır.

Toplumun bir üyesi olan her birey eşittir ve özeldir. Yetersizliği olmayan bireyler gibi özel eğitime ihtiyacı olan bireyler de toplumun bir üyesi olarak, sevgi, saygı, kabul görmek, yetenekleri doğrultusunda bir meslek sahibi olmak ve

geçimlerini sağlamak isterler. Özel gereksinimli bireylerin bireysel gelişmeleri ve toplumda bütünleşmeleri iyi bir eğitim ile gerçekleşir. Eğitimdeki fırsat eşitliği ve toplumdaki bireylerin eşit haklara sahip olması özel gereksinimli bireylerin eğitim almalarına imkan sağlamıştır. Özel gereksinimli bireyler normal gelişim gösteren bireylere göre daha farklı bir eğitime ihtiyaç duyabilirler.

Ayrı eğitim ve birlikte eğitim, özel gereksinimli bireylerin eğitiminde gerçekleştirilen eğitim türleridir. Özür durumu dikkate alınarak geliştirilen programlar ve özel eğitim personeli tarafından gerçekleştirilen eğitim ayrı eğitim olarak tanımlanır. Özel gereksinimli ve normal gelişim gösteren bireylerin normal sınıf öğretmenleri tarafından eğitilmeleri de birlikte eğitim olarak tanımlanmıştır (Batu ve Kırcaali-İftar, 2007, Akt. Aker, 2014: 23).

1.1. Özel Eğitim

Her birey birbirlerinden farklı özelliklere sahiptir ve her bireyin öğrenme düzeyi, yetenekleri ve yeterlilikleri birbirinden farklı düzeydedir. Normal gelişim gösteren bireylere göre özel gereksinimli bireylerin bir işi tek başlarına yapabilmeleri onların sahip oldukları yeteneklerinin geliştirilmesine bağlıdır. Bu da ancak verilecek eğitimle sağlanabilir.

Eğitimdeki eşitliğin günümüzde giderek anlam kazanması, özel gereksinimli bireylerin toplumdaki izole edilerek eğitilmesinin hatalı olduğunu ortaya koymaktadır. Bu nedenle özel gereksinimli bireylerin sosyalleşmeleri için toplumdaki uzak olmalarını engelleyecek ve ihtiyaçları doğrultusunda programların düzenlenmesi yaygın kanaat haline gelmiştir. Özel gereksinimli bireylerin özgüven kazanmaları için çevresindeki diğer bireylerle paylaşım içinde bulunmaları çok önemlidir (Pamuk, 2016: 7).

“Özel eğitim hizmetleri, ülkemizde özel gereksinimli bireylerin yaşlılarından ayrı olarak eğitim aldıkları özel eğitim kurumlarında ya da “kaynaştırma” uygulaması adı altında normal ve özel gereksinimli bireylerin birlikte eğitim alması yoluyla gerçekleştirilmektedir” (Güven, 2011: 1).

Özel eğitim araştırmacılar tarafından bir çok şekilde tanımlanmaktadır. Özel eğitim, 31.05.2006 Tarihli Kanun Hükmünde Kararname’de (KHK/573) : “Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için özel

olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri, bu bireylerin tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ile akademik disiplin alanlarındaki yeterliliklerine dayalı olarak uygun ortamlarda sürdürülen eğitimidir” diye tanımlanmıştır.

Kırcaali- İftar (t.y: 3)’ a göre özel eğitim; “ortalama öğrenci özelliklerinden önemli ölçüde farklılaşan öğrencilere sağlanan, bireysel olarak planlanmış ve bireyin bağımsız yaşama olasılığını en üst düzeye çıkarmayı hedefleyen eğitim hizmetlerinin bütünüdür” olarak tanımlanmıştır.

Yapılan açıklamalardan yola çıkılarak özel eğitim; yetersizliği olan öğrencileri, yetersizliği olmayan öğrencilerle eşit duruma getirmek için ve toplumda o bireylerin de kabul görmelerini sağlamak için, özel eğitim öğrencilerinin ihtiyaçlarına göre düzenlenen bir program olarak tanımlanabilir.

“Özel gereksinimli öğrenciler, zihin engelliler, öğrenme güçlüğü gözlenerler, duygu ve davranış bozukluğu olanlar, bedensel yetersizliği olanlar, konuşma ve dil sorunlular, işitme engelliler, üstün zekalılar ve üstün yeteneği olanlar olmak üzere gruplandırılmışlardır” (Kırcaali-İftar, 1998: 3).

“Kendi yeterlilikleri ile topluma uyum sağlayabilmek ve kendini topluma ait hissetmek için, özel gereksinimli birey, toplumun diğer bireyelerine ihtiyaç duymaktadır. Eğitim, özel gereksinimli bireylerin bireysel gelişimlerini ve toplumsal bütünleşmelerini sağlamanın en etkili yoludur. Normal gelişim gösteren bireylere göre özel gereksinimli bireyler daha farklı bir eğitime ihtiyaç duyabilmektedir” (Pamuk, 2016: 2).

“Özel eğitim, verilen eğitimden içerik, içeriğin düzenlenişi, değerlendirme, öğretim yöntemi, kullanılan materyaller yönünden yetersizliği, olmayan öğrencilerin devam ettikleri okullardan ayrılır. Söz konusu okullarda önceden hazırlanan standart programlar uygulanır. Özel eğitimde ise programlar, özel eğitime ihtiyacı olan bireyin ihtiyaçlarına göre düzenlenir. Her birey için Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) hazırlanarak uygulanır” (Gürkan, Öztürk, Kılıç, Güney Kırca, Özil, Paça, Sağlam, Budak, Tuğba Sağlam, Özbuğa, Uçan, Demirci Karaköse, Şener, Yıldırım Erişkin, Yüksöksöylemez, Sırkıntı, Şen, Er, 2010: 1).

Engelli çocuğun eğitiminde ve gelişiminde ailelerin en önemli rolü olduğu kadar bu rolü paylaştığı özel eğitime muhtaç çocuklar için özel olarak geliştirilmiş programların özel şekilde donatılmış eğitim ortamlarında özel eğitim görmüş

personel tarafından yapılan eğitim gelmektedir. Özel olarak yetişmiş personel özel eğitimin önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Özel eğitim öğretmeni, rehber öğretmen, sosyal hizmet uzmanı, çocuk gelişim ve eğitim uzmanı, fizyoterapist, psikolog, çocuk eğitimcisi vb. bu personeldir (Kurt, 2006: 13).

Özel gereksinimli birey normal bireylere göre daha çok ilgiye ihtiyaç duyar. Bu nedene öğretmenlerin özel gereksinimli bireylere daha fazla ilgi ve sabır göstermeleri gerekir. Bu sayede özel gereksinimli birey toplumuyla bütünleşmeyi daha kolay sağlar. “Özel gereksinimli bireylerin eğitiminde amaç; bireyi, toplum içindeki görevlerini gerçekleştiren, üretici, çevresiyle uyumlu, temel yaşam becerilerini gerçekleştiren bir birey konumuna getirebilmektir” (Acar, 2000: 2). Özel eğitimin amacına ulaşması için öğretmenler öğrenciyi iyi izlemeli ve öğrencide mevcut olan değişimi raporlamalıdır. Bu şekilde olduğunda eğitim amacına ulaşabilir ve bir birey topluma kazandırılır.

1.1.1. Özel Eğitimin Amaçları

Özel eğitim, Türk Milli Eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin ;

- ✓ *Toplum içindeki rollerini gerçekleştiren, başkaları ile iyi ilişkiler kuran, işbirliği içinde çalışabilen, çevresine uyum sağlayabilen, üretici ve mutlu bir vatandaş olarak yetişmelerini,*
- ✓ *Toplum içinde bağımsız yaşamaları ve kendi kendilerine yeterli bir duruma gelmelerine yönelik temel yaşam becerilerini geliştirmelerini,*
- ✓ *Uygun eğitim programları ile özel yöntem, personel ve araç-gereç kullanarak; eğitim ihtiyaçları, yeterlilikleri, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda üst öğrenime, iş ve meslek alanlarına ve hayata hazırlanmalarını amaçlar (Gürkan ve diğerleri, 2010:1).*

Özel eğitimin amacı bireyleri kendi kendine yeterli olma yönünde, toplumla bütünleşmesini sağlayarak çevresine uyum sağlayan, mutlu bir vatandaş olarak yetiştirmektir.

“Özel gereksinimli bireylerin eğitiminde “ayrı eğitim” ve “birlikte eğitim” olmak üzere iki farklı yaklaşımdan söz edilebilir: Ayrı eğitim, özel gereksinimli bireylerin, özür türüne ve derecesine bağlı olarak geliştirilen özel programlar çerçevesinde, özel eğitim personeli tarafından gerçekleştirilen eğitimdir. Birlikte eğitim ise, özel gereksinimli ve normal bireylerin bir arada, normal sınıf öğretmenleri tarafından eğitilmeleridir” (Batu ve Kırcaali-İftar, 2005. Akt. Güven, 2011: 14-15).

“Özel gereksinimli bireylerin, normal gelişim gösteren bireylerle aynı eğitim olanaklarına kavuşabilmesinin, akranları ile aynı ortamda eğitim almaları ile sağlanabileceği, bununda ancak en az kısıtlayıcı ortam olan, normal okulların, normal sınıflarında uygulanan, “Kaynaştırma Eğitimi Uygulamaları” ile mümkün olabileceği görüşü eğitim politikaları ve uygulamalarında güncel bir kabul olarak görülmektedir” (Cankaya ve Korkmaz, 2012:2).

Özel gereksinimli öğrenciler bugün dünyada ve ülkemizde daha fazla kabul görmüş ve benimsenmiş bulunurken, tarihsel süreç içinde özel gereksinimli öğrencilerin eğitimlerinin gerçekleştirildiği ilk ortamlar ayrı yatılı/gündüzlü özel eğitim okullarıydı (Kargın, 2004:2).

1.2. Kaynaştırma

Normal gelişim gösteren öğrencilerle birlikte özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin de akranlarıyla birlikte eğitim almaları bir gerçektir. Bu öğrencilerin bir arada eğitim almaları kaynaştırma öğrencilerini çevreye daha uyumlu, çevrenin beklentilerine cevap vermelerini, arkadaş gruplarına katılıp kabul görmelerini, sosyal ilişkilerinin güçlenmesi ve en önemlisi de normalleşmelerini elbette ki kolaylaştıracaktır. Kaynaştırma ile ilgili bir çok tanım yer almaktadır. Bunlardan bazıları ele alındığında;

2000 yılında çıkarılan Özel Eğitim Yönetmeliği'nde kaynaştırma “Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimlerini, destek eğitim hizmetleri de sağlanarak yetersizliği olmayan akranları ile birlikte resmi ve özel; okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri esasına dayanan özel eğitim uygulamaları” olarak tanımlanmaktadır (MEB, 2000).

Kargın (2004:2) kaynaştırmayı; “Genel eğitim sınıfında bulunan özel gereksinimli öğrencilerin eğitimlerinin, özel eğitim desteği ile birlikte sürdürmesi” olarak tanımlamıştır.

Özdemir (2010:9)'e göre “Kaynaştırma yoluyla eğitim; özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimlerini, destek eğitim hizmetleri de sağlanarak yetersizliği olmayan akranları ile birlikte resmî ve özel; okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve

yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri esasına dayanan özel eğitim uygulamalarıdır”.

Özdemir (2010:9) kaynaştırma yoluyla eğitimi, “resmi ve özel; okul öncesi ilköğretim, ortaöğretim ve yaygın eğitim kurumlarında özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, yetersizliği olamayan akranları ile birlikte destek eğitim hizmetleri de sağlanarak aldıkları özel eğitim uygulamaları” olarak tanımlanmıştır.

Kaynaştırma, “özel gereksinimli öğrencinin gerekli destek hizmetleri sağlanarak, tam ya da yarı zamanlı olarak kendisi için en az kısıtlayıcı eğitim ortamı olan normal eğitim sınıflarında eğitim görmesidir” (Batu, 1998: 2. Akt. Özkuloğlu, 2015: 10).

“Özel gereksinimli öğrencilerin, en az kısıtlayıcı ortam ilkesine uygun tam ya da yarı zamanlı olarak genel eğitim sınıflarında, özel eğitim gereksinimleri olmayan öğrencilerle birlikte, öğretmen ve öğrencilerin gereksinim duyabilecekleri destek hizmetlerin sağlanması yoluyla eğitim almalarıdır” (Gürgür; 2005:23. Akt. Özkuloğlu, 2015:11).

Kaynaştırmanın tanımlarına bakıldığında özel gereksinimli öğrencilerin sadece normal gelişim gösteren öğrencilerle aynı sınıfa yerleştirilmelerinin yanı sıra destek eğitim hizmetlerinin de sağlanması gerektiği söylenebilir.

“Bazı yönleri ile özel eğitim ve kaynaştırma normal eğitim sınıflarından farklılık göstermektedir. İçerik, öğretim yöntemi, değerlendirme, kullanılan materyallerin öğrencilerin düzeyine göre ayrı ayrı belirlenmesi söz konusudur. Bir sınıfta kaynaştırma öğrencisi yer almıyorsa o sınıfta standart eğitim plan ve programları uygulanır. Özel gereksinimli öğrencilerin ihtiyaçlarına göre, özel eğitimde plan ve programlar düzenlenir. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) her birey için uygulanır” (Pamuk, 2016: 11-12).

Kaynaştırma eğitiminde geçmişten günümüze kadar meydana gelen değişiklikleri incelemek özel gereksinimli öğrencilerinin eğitimlerini daha iyi anlamamızı sağlayacaktır.

1.2.1. BEP (Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı)

“Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencinin farklı gelişim alanlarında yapabildiklerini dikkate alarak, kazandırılacak davranışların neler olduğu, bu davranışların nerede, nasıl, kimler tarafından, hangi yöntemlerle ve ne kadar sürede kazandırılacağını belirten, gerekli destek eğitim hizmetlerini içeren, içinde ailesinin de yer aldığı bir ekip tarafından hazırlanan yazılı bir programdır” (Gürkan vd. 2010:59).

Eğer bir çocuk;

- a) Aynı yaş grubundaki çoğunluk çocuktan önemli denecek derecede öğrenme güçlüğü yaşıyorsa,*
- b) Okula devam eden aynı yaş grubundaki çocuklara sağlanan eğitim olanaklarından yararlanmasını önleyen ya da engelleyen bir yetersizliğe sahipse,*
- c) Beş yaşın altında ise ve a ve b maddelerinde verilen tanımlara uyuyorsa ya da özel eğitim verilmemesi durumunda bu tanımlara uyacaksa bu çocuğun özel eğitime ve dolayısıyla bireyselleştirilmiş eğitim programına gereksinimi var demektir (MEB,2009: 15).*

Meb (2000) özel eğitim hizmetleri yönetmeliğinin 64. Maddesine göre; Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Geliştirme Biriminin Görevleri şunlardır.

a) Başkan;

- 1) Birimi oluşturur, üyeleri belirler, toplantıları plânlar,*
- 2) Bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirilmesi, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi sürecinde, bireyin gereksinimleri doğrultusunda kurum içi düzenlemeleri yapar,*
- 3) Bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirilmesi sürecinde yapılan çalışmaları, değerlendirmeleri izler, gereksinim duyulan araç-gerecin geliştirilmesi veya sağlanması için özel eğitim hizmetleri kurulu ile eş güdümlü çalışır.*

b) Gezerek özel eğitim görevi verilen öğretmen;

- 1) Kurumun olanaklarına ve bireyin gereksinimlerine göre hazırlanan bireysel eğitim plânlarını, kaynaştırma uygulamaları yapılan kurumlar ile özel eğitim kurumlarında uygular,*
- 2) Değerlendirme ölçeklerinin geliştirilmesinde görüşünü bildirir,*
- 3) Gerektiğinde bireye, aileye, öğretmene ve kuruma bilgi verir.*

c) Öğretmen;

1) Bireysel eğitim programlarının hazırlanmasında uygulanmasında ve değerlendirilmesinde etkin görev alır,

2) Plânlanan eğitim programlarını uygulamaya dönüştürür,

3) Bireyin gelişimine göre yeni bireysel eğitim programı önerileri hazırlar.

d) Aile;

1) Bireysel eğitim programının geliştirilmesi sürecinde gereksinimlerini iletir,

2) Çocuğu ile ilgili hedeflerini ve plânlarını belirtir,

3) Eğitim programının uygulanması sırasında çalışmalara etkin bir şekilde katılır, gerektiğinde eğitim araç-gereç desteği sağlayabilir.

e) Özel eğitim gerektiren birey;

1) Bireysel eğitim programlarının hazırlanışı sırasında kendi gereksinim ve isteklerini belirtir,

2) Çalışmalara etkin bir biçimde katılır,

3) Değerlendirme sonrasında çıkan eğitim önlemi ve yöneltme kararında isteğini belirtir.

f) Rehber öğretmen-psikolojik danışman;

1) Bireyin özel eğitim gereksinimleri doğrultusunda görüşünü belirtir ve bireye rehberlik yapar,

2) Bireyin gelişimini izler.

g) Eğitsel tanılama, izleme ve değerlendirme ekibi;

1) Birey için saptanan destek eğitim hizmetlerinin uygulanmasında rehberlik eder,

2) Bireyin gelişimini okul rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri servisi ile iş birliği içinde izler.

h) Eğitim programları hazırlamakla görevlendirilen öğretmen;

1) Bireysel eğitim programlarının hazırlanmasında, uygulandırılmasında ve değerlendirilmesinde etkin görev alır,

2) Değerlendirme ölçekleri geliştirir. Gereksinim duyulan araç-gerecin geliştirilmesi veya sağlanması için başkan ile eş güdümlü çalışır,

3) *Bireyin gelişimine göre yeni bireysel eğitim programı önerileri hazırlar,*

4) *Gerektiğinde bireye, aileye, öğretmene danışmanlık yapar.*

1.2.2. Kaynaştırma Eğitiminin Yararları

Kaynaştırma eğitimi sadece akademik anlamda bireyi yetiştirmek değil aynı zamanda özel gereksinimli bireyi topluma kazandırmak, bireyin kendi ilgi ve yeteneklerinin farkındalığını oluşturup, onu sosyal, duyuşsal ve bilişsel alanda geliştirmektir. Kaynaştırma eğitiminin en büyük yararı elbette özel gereksinimli bireye yöneliktir. Özel gereksinimli bireyi normal bir insan hissettirip onu hayata doğal bir şekilde uyum sağlanması kaynaştırma eğitiminin bir yararlarıdır.

Kaynaştırma eğitiminin özel gereksinimli bireylerin yanında aileye, çocuklara ve öğretmenlere de yararları vardır.

MEB tarafından yayınlanan “Okullarımızda Neden, Niçin, Nasıl Kaynaştırma” (2010) adlı kılavuz kitapta kaynaştırma eğitimi alan özel gereksinimli öğrencilerin bu süreçten sağlayacakları yararları değerlendirilmiştir. Buna göre özel gereksinimli öğrenciler bu süreçte:

Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Yararları

- *BEP aracılığı ile kapasite ve öğrenme hızına göre eğitim alır.*
- *Kendine güven, takdir edilme, işe yarama, cesaret, sorumluluk gibi sosyal değerleri gelişir.*
- *Özelliklerine uygun ortamdan dolayı uyum ve başarısı artacaktır.*
- *Olumsuz davranış yerine olumlu davranışları artacaktır.*
- *Normal öğrencilerle birlikte çalışmaları daha büyük başarılar için kendilerinde istek ve cesaret uyandırır.*
- *Bu öğrenciler normal öğrencilerden bazı davranışları öğreneceklerdir.*
- *Eğitim programlarına ek olarak aile eğitimi, sosyal, kültürel ve serbest zaman etkinlikleri sayesinde öğrenmeleri gelişir (Gürkan ve Diğerleri,2010:23-24).*

Normal Çocuklara Yararları:

- *Özürlü bireye karşı kabul, hoşgörü, yardımlaşma, demokrasi ve ahlaki anlayışları gelişir.*
- *Bireysel farklılıkları doğal karşılar ve saygı gösterir.*
- *Kendi yetersizliklerini görme, bunları kabul etme ve giderme davranışları gelişir.*

- *Özürlülerle birlikte yaşamayı öğrenir.*
- *Liderlik, model olma ve sorumluluk duygusu gelişir (Gürkan ve Diğerleri,2010:23-24).*

Ailelere Yararları:

- *Çocuk üzerindeki beklentileri çocuklarının kapasiteleriyle uygunluk göstermeye başlar. Okula bakış açıları değişir.*
- *Çocukların ilgi ve ihtiyaçları konusunda daha sağlıklı bilgi edinirler.*
- *Aile içi çatışmalar azalır ve aile sağlığı artar. Çocuklarına nasıl yardım edecekleri konusunda yeni yollar öğrenirler (Gürkan ve Diğerleri,2010:24).*

Öğretmenlere Yararları:

- *Şartsız kabul, sabır, hoşgörü, bireysel özelliklere saygı davranışları gelişir.*
- *B.E.P hazırlama ve uygulamada daha başarılı olurlar.*
- *Eğitimde ekonomiklik ve fırsat eşitliği sağlanır.*
- *Kaynaştırma öğrencisi ile yapılan çalışmalar sayesinde öğretim becerileri gelişecek ve deneyimleri artacaktır (Gürkan ve Diğerleri,2010:24).*

1.2.3. Kaynaştırma Eğitiminin Amaçları

“Uygun olan engelli çocukların normal ve özel eğitim personelinin sorumluluğu altında, eğitimsel/sosyal ve süre olarak normal yaşlıları ile bütünleştirilmesine kaynaştırma eğitimi denmektedir. Normal çocuklarla özel gereksinimli çocukların entegrasyonu giderek artmaktadır. Yetersizliği olan bireylerle yetersizliği olmayan bireylerin aynı eğitim ortamlarından yararlanmasını sağlayarak bu bireylerin sosyalleşmesine katkıda bulunmak kaynaştırma eğitiminin en önemli amacıdır. Yetersizliği olan bireyleri akranlarından ayırmadan aynı eğitim ortamında eğitim alma hakkını korumak kaynaştırma eğitiminin bir başka önemli amacıdır” (Özdemir, 2010. Akt. Özkuloğlu, 2015: 13).

Kaynaştırma eğitiminin amacı, özel eğitime ihtiyacı olan bireyi normal hale getirmek değildir. Kaynaştırma eğitiminin amacı özel eğitime ihtiyacı olan çocukların;

- a) Kendi gerçeğini benimsemesini sağlamak,*
- b) Onun ilgi ve yeteneklerini en iyi şekilde kullanmasını sağlamak ve toplum içinde yaşayabilmesini kolaylaştırmak,*
- c) Okul düzenini ve okuldaki uygun davranış biçimlerini tanımasını sağlamak,*

- d) Herhangi bir engeli olmayan diğer çocuklarla nasıl iletişim kurabileceklerini öğrenmeleri ve yaşıtlarına uyum sağlayabilmelerini gerçekleştirmek,*
- e) Normal çocukların özürliü yaşıtlarına karşı daha olumlu tutumlar geliştirmelerine yardım etmek,*
- f) Ana-babaların diğer çocuklar içinde çocuklarının başarılı yönlerini görmelerine, onun sınırlı yeteneklerini daha gerçekçi olarak değerlendirmelerine ve buna göre tavır takınmalarına yardımcı olmaktır (MEB, 2009:4-5).*

1.2.4. Kaynaştırma Eğitiminin İlkeleri

Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinin 68. Maddesine göre kaynaştırma yoluyla eğitim uygulama ilkeleri şunlardır:

- a) Özel eğitim gerektiren her bireyin akranları ile birlikte aynı kurumda eğitim görme hakkı vardır.*
- b) Hizmetler bireylerin yetersizliklerine göre değil, bireylerin eğitim gereksinimlerine göre plânlanır.*
- c) Hizmetler okul merkezli olur.*
- d) Karar verme süreci aile-okul-eğitsel tanılama, izleme ve değerlendirme ekibi dayanışmasına dayalı olarak gerçekleşir.*
- e) Bütün bireyler öğrenebilir ve öğretilir.*

1.2.5. Kaynaştırma Eğitimi Türleri

Özel gereksinimli öğrencilerin ihtiyaçlarına göre kaynaştırma farklılık gösterir. Özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırma zamanı öğrenciden öğrenciye değişir. Özel gereksinimli öğrencilerin bir kısmı tam zamanlı kaynaştırmaya yerleştirilebilirken, bazıları da yarım zamanlı kaynaştırmaya yerleştirilmektedir öğrencilerin katıldığı etkinlikler kaynaştırmada farklılık gösterebilir (Lewis ve Doorlag, 1999. Akt. Yıkımlı, 2006: 14).

Kaynaştırma eğitimi türleri şu şekildedir;

1.2.5.1. Tam Zamanlı Kaynaştırma

Tüm gün boyunca özel gereksinimli öğrenci akranlarıyla normal sınıfta eğitimine devam eder. Öğretimi uyarılama, problem davranışlarla başa çıkma ve öğrencinin sınıfa kabulünü artırma konularında özel eğitim danışmanı öğretmene danışmanlık yapar ve materyalleri öğrencinin gereksinimlerini göz önünde bulundurarak nasıl düzenleyeceği, öğrenciye nasıl uyarlayacağı konularında yardımcı

olur. Özel eğitim danışmanı kaynaştırmanın başarısını artırmak için sınıf öğretmenine destek hizmeti sağlamaktadır ve kaynaştırma eğitimi için gerekli bilgi ve becerileri sınıf öğretmeni kazanmış olur (Sığırtmaç ve Gül, 2008: 29-3. Akt, Özkuloğlu, 2015: 19).

Özel gereksinimli öğrenciler tam zamanlı kaynaştırma yoluyla yetersizliği olmayan akranlarıyla aynı sınıfta aynı eğitim programını takip ederler. Kaynaştırma uygulamalarında sınıf mevcutları; okul öncesi eğitim kurumlarında özel eğitime ihtiyacı olan iki öğrencinin bulunduğu sınıflarda 20 öğrenciyi geçmeyecek şekildedir. Sınıf mevcutları diğer kademelerdeki eğitim kurumlarında ise özel eğitime ihtiyacı olan iki öğrencinin bulunduğu sınıflarda 25, bir öğrencinin bulunduğu sınıflarda 35 öğrenciyi geçmeyecek şekildedir. Okullarda ise bir sınıfa en az iki öğrenci en fazla iki öğrenci olacak şekilde eşit olarak dağılımı sağlanır (Gürkan ve Diğerleri, 2010: 18-19).

1.2.5.2. Yarı Zamanlı Kaynaştırma

“Özel gereksinimli öğrencilerin sosyal uyumu ön planda tutan, akranlarıyla ortak faaliyet içinde olabileceği derslerde bir arada oldukları diğer akademik başarı gerektiren daha üst düzey bilgilerin yer aldığı konularda uzmanlarca farklı bir yerde verilen öğretim yöntemidir” (Kaya, 2016: 9).

Yarı zamanlı kaynaştırmada özel eğitim sınıfı bulunmamakla birlikte öğrenciler özel eğitim öğretmenin gözetiminde öğrenimlerine devam etmektedir. Müzik, görsel sanatlar ve beden eğitimi derslerinde yarı zamanlı kaynaştırma öğrencileri, normal sınıfta eğitim almaktadır. Kaynaştırma uygulamasında müzik derslerinin önemi, ister tam zamanlı, ister yarı zamanlı olsun, ortaya çıkmaktadır (Güven, Çevik, 2011: 38).

Özel gereksinimli öğrenciler ilköğretim programını takip edebilecek durumda iseler açılan özek eğitim sınıflarında ilköğretim programını takip ederler. İlköğretim programı temel alınarak hazırlanmış Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP), özel eğitim sınıfına devam eden öğrencilerin almış oldukları eğitimidir. Okul öncesi eğitimde ve ilköğretimde 10, ortaöğretim ve yaygın eğitimde 15 öğrenci, özel eğitim sınıflarının maksimumu mevcuttur. Otistik çocuklara özel her tür ve kademede açılan özel eğitim sınıflarında ise sınıf mevcudu en fazla 4 öğrencidir. Bazı derslerde normal sınıfta eğitim alması gereken öğrencilerin dağılımı yapılırken yarı zamanlı

kaynaştırma uygulaması kapsamında, bir sınıfa en az iki yetersiz öğrenci gidebilecek şekilde, öğrenciler eşit olarak dağıtılmaya çalışılmalıdır” (Gürkan ve Diğerleri, 2010: 19).

1.2.5.3. Tersine kaynaştırma

Özellikle okul öncesi eğitimde, yetersizlikleri olmayan öğrenciler istekleri doğrultusunda, çevrelerindeki kaynaştırma uygulaması yapan özel eğitim okullarında açılacak sınıflara kayıt yaptırabilirler. 5’özel eğitime ihtiyacı olan öğrenci olmak üzere okul öncesi eğitimde en fazla 14, ilköğretim ve ortaöğretimde 20, yaygın eğitimde 10 öğrenci bu sınıfların mevcutlarını oluşturur (Gürkan ve Diğerleri, 2010: 20).

1.2.5.4. Kaynak Oda Destekli Kaynaştırma

“Özel gereksinimli çocuğun kaydı normal sınıfta olup, çocuğun desteğe ihtiyaç duyduğu alanlarda kaynak odada özel eğitim öğretmeninden yardım aldığı durumdur” (Eripek, 2003. Akt, Özdemir, 2010: 38).

“Kaynak oda, özel gereksinimli öğrencinin bir okul gününün en az yüzde 21’ini en fazla yüzde 60’ını genel eğitim sınıfı dışında özel eğitim hizmeti almak için geçirdiği yerdir” (Ysseldyke, J.E, Algozzine, B. ve Thurlow, M. L., 2000. Akt, Özdemir, 2010: 38). Özel gereksinimli öğrencinin eğitim verilirken öğrencinin genel eğitim sınıfında gördüğü eğitime paralel bir eğitim sürdürülmeye çalışılır ve özel eğitim öğretmeni öğrenci ile bireysel ya da küçük grupla birlikte eğitim verir. Genel eğitim sınıfından özel gereksinimli öğrenciyi ayırdığı, eğitim sınıfındaki bazı derslere öğrencinin katılmadığı, kaynak odada eğitim gören öğrencilerin damgalandığı görüşlerinden dolayı kaynak odada eğitim, eleştirilmektedir (Peterson ve Hittie, 2003. Akt, Özdemir, 2010:38).

Sınıf öğretmeni ile kaynak oda öğretmenin yakın iletişim ve işbirliği içinde olmaları kaynak odadaki eğitimin amacına ulaşabilmesi için önemlidir. Normal sınıftaki eğitim ile kaynak odadaki eğitim arasında tutarsızlıklar bu işbirliğinin sağlanamadığı durumlarda ortaya çıkabilir. Öğrenci kaynak odada öğretmen ile yakın çalışma fırsatı bulduğundan genel eğitim sınıfında da benzer yakınlığı beklemeye başlayabilmektedir. Bu sebepten kaynaştırma öğrencisi normal sınıfta zorlanabilir (Kırcaali-İftar, 1998. Akt, Özdemir, 2010: 38).

1.2.5.5. Özel Sınıf

“Özel gereksinimli öğrencinin normal okulda olup, benzer özelliklere sahip özel gereksinimli çocuklarla birlikte özel sınıfta eğitimine devam ettiği durumdur. Ders saatleri dışında okul bahçesinde normal akranları ile kaynaşması mümkün olabilir” (Sığırtmaç ve Gül, 2008: 29-3. Akt, Özkuloğlu, 2015: 20).

1.2.5.6. Özel Eğitim Öğretmeni Yardımı İle Genel Eğitim Sınıfı

“Özel gereksinimli öğrenci eğitimine normal sınıfında devam ederken özel eğitim öğretmeni tarafından sınıfta desteklenir” (Sığırtmaç ve Gül, 2008: 29-3. Akt, Özkuloğlu, 2015: 20).

1.2.5.7. Yardımcı Öğretmen ile Genel Eğitim Sınıfı

“Kargın (2004) Sınıf öğretmeni ve özel eğitim öğretmeni sınıf içinde birlikte çalışırlar ve eğitimden her ikisi de sorumludur” (Akt. Sığırtmaç ve Gül, 2008:30. Akt, Özkuloğlu, 2015: 20).

1.2.5.8. Gezici Özel Eğitim Öğretmeni

“Batu (2000) Gezici özel eğitim öğretmeni bir okuldan diğerine dolaşarak özel gereksinimli öğrencilere destek eğitimi verirler. Özel gereksinimli öğrenci gününün büyük çoğunluğunu sınıfında geçirirken, belirli saatlerde özel eğitim öğretmeninden destek eğitimi alır” (Akt. Sığırtmaç ve Gül, 2008:31. Akt, Özkuloğlu, 2015: 20).

Özel gereksinimli bireyin eğitimine başlamadan önce bazı hazırlık çalışmalarının yapılması gerekmektedir. MEB (2009)’ e göre bu hazırlık aşamalarını şu şekildedir;

- ✓ *Kaynaştırma eğitiminde görev alacak öğretmenin hazırlanması*
- ✓ *Kaynaştırma eğitimine alınacak öğrencinin hazırlanması*
- ✓ *Sınıftaki diğer öğrencilerin hazırlanması*
- ✓ *Eğitim ortamının hazırlanması*
- ✓ *Okul yönetiminin hazırlanması*
- ✓ *Öğretim programlarının hazırlanması*
- ✓ *Ailelerin hazırlanması*

Kaynaştırma eğitiminin hazırlık aşaması çok önemlidir. Fakat kaynaştırma öğrencisinin eğitim- öğretim açısından en önemi hazırlık aşaması elbette ki görev alacak öğretmenin hazırlanmasıdır. Sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan öğretmenlerin öncelikle yapması gereken hazırlıklar şu şekildedir.

- *Özür türleri ve özellikleri konusunda bilgilennemelidir.*
- *Sınıftaki kaynaştırma öğrencisinin özel eğitim aldığı diğer kurum kuruluş ve öğretmenlerle sürekli iş birliği içinde olmalıdır.*
- *Aile eğitimi konusunda bilgilennemeli ve ailelerin kaynaştırma eğitiminin önemini kavramalarında bilinçlenmelerini sağlayıcı toplantı, etkinlik ve özel görüşmeleri düzenlemelidir.*
- *Sınıftaki diğer öğrencileri kaynaştırma öğrencisi ya da öğrencilerinin farklılığı ve bu farklılıklara saygı duyulması gerektiği konusunda bilgilendirmelidir. Sınıf içi koşulları kaynaştırma öğrencisinin ihtiyaç duyduğu şekilde engeline göre düzenlemelidir.*
- *Öğreteceği becerileri, kaynaştırma öğrencileri için de diğer çocuklarda olduğu gibi bireysel özelliklerine uygun şekilde, basitten karmaşığa, kolaydan zora düzenlemesi konusunda bilgilennemeli ve bunu uygulamalıdır.*
- *Öğretmen, sınıf içi ve dışı öğretim sürecinde öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştıracak ve öğrenmenin kalıcı olmasını sağlayacak öğretim ve değerlendirme metotları hazırlamalıdır.*
- *Kaynaştırma öğrencilerinin değerlendirilmesinde, bireysel özelliklerine uygun şekilde düzenlemeler yapmalıdır. Değerlendirmede öğrencinin yapamadıklarını değil, yapabildiklerini ortaya çıkarmak en doğru yoldur.*
- *Özel gereksinimleri olan çocuklar için buldukları gelişim düzeyi, sahip oldukları ve olmadıkları beceriler, ailenin destekleme olanaklarını göz önünde tutularak ve başarılı olma şansını koruyarak ev ödevleri vermelidir.*
- *Kaynaştırma öğrencisiyle birebir ilgilenmesi, ona özel çalışmalar vermesi, bu öğrencinin sınıf içindeki diğer normal akranlarıyla oluşabilecek sosyal etkileşim deneyimlerini kısıtlayabilir bunu önlemek için de “büyük ve küçük grup” uygulamasına gitmelidir (MEB, 2009: 9-10).*

1.3. Müzik Eğitimi Ve Kaynaştırma

Bugüne kadar çok çeşitli biçimlerde tanımlanan müzik; duygu, düşünce, tasarım ve izlenimleri, belirli bir amaç ve yöntemle, belirli bir güzellik anlayışına göre birleştirilmiş seslerle işleyip anlatan estetik bir bütündür (Uçan, 2005: 10).

Uçan, (2005: 10)'a göre; “Sesler müziğin yapıtaşlarıdır. Belirli bir amaç ve yöntemle belirli bir güzellik anlayışına göre seçilip birleştirilenler seslerdir. Duygu, tasarım ve izlenimler seslerle anlatılmaya çalışılır. Sesler bunların anlatımı için

seçilip birleştirilerek, öz-biçim yönünden estetik temeli ya da estetik boyutu olan bir yapı oluşturulur. Müzik de bu özelliklerden oluşan bir bütündür”.

Müzik insanın her evresinde yer alır ve insan için olmazsa olmaz bir olgudur. İnsanlar bebeklikten yaşlılık dönemine kadar müzikle iç içedir. İnsan bebeklikte ninniler, çocuklukta tekerlemeler , müzikli oyunlar, gençlik döneminde şarkılar, türküler müziğin diğer türleri, yaşlılıkta hayatının önemli bir bölümünü müzikle geçirir. Hayatımızda her zaman var olan, tek yanlı müzik dinleme ve üretme alışkanlıklarından kurtulmak, müzik alanında daha üretken ve çeşitlilik ortaya koymak elbette ki müzik eğitimi yoluyla gerçekleşmektedir. Bu bağlamda müzik eğitimi;

“Bireylere müziksel davranış kazandırma, değiştirme veya müziksel davranış değişikliği oluşturma, bir müziksel davranış geliştirme müzik eğitimi oluşturmaktadır. Eğitim gören bireyin kendi yaşantısının temel alındığı bu süreçte, belirli amaçlar doğrultusunda planlı, düzenli ve yöntemli bir yol izlenir ve bu yolla belirli hedeflere erişilir. Birey ile özellikle müziksel çevresi arasındaki iletişimin daha sağlıklı, düzenli, etkili ve daha verimli olması için müzik eğitimi gerekmektedir” (Uçan, 2005: 14).

Toplum oluştururan tüm bireylerin genel müzik eğitimi ile müzik eğitimi alması, bireyleri, müziği bilinçli ve duyarlı bir şekilde kullanan ve tüketen birer birey haline getirir. Bireyler, birbirinden farklı özelliklere ve gereksinimlere sahiptir. Bu farklılıklar bireylerin sosyal yaşantısında ve eğitimlerini akranları ile birlikte sürdürmelerine engel olmasa da bazı bireyler fiziksel, zihinsel, duygusal veya sosyal gelişim alanlarında bir takım yetersizliklere ve farklılıklara sahiptir. Bundan dolayı akranlarının yararlandığı normal eğitim sisteminden yararlanamamaktadırlar. Eğitim programlarının özel gereksinimli bireylerin ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanması ve genel eğitimin çok önemli bir parçası olan müzik derslerinin bu ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak planlanması, özel eğitime gereksinim duyan bu bireylerin toplumun bir üyesi haline gelmeleri, açısından önemlidir ” (Güven, 2011: 9).

Sınıflara kronolojik yaşlarına göre yerleştirilen kaynaştırma öğrencileri, akranlarından zihinsel becerileri, öğrenme hızları ve stilleri açısından farklıdır. Özel gereksinimi olmayan öğrencilerin motor becerileri gelişmiş iken zihinsel engelli öğrencilerin motor becerileri akranları kadar gelişmemiş olabilir. Böyle bir durumda

müzik dersleri için ayrılan kırk dakika olan müzik derslerinde öğretmenin hem normal hem de kaynaştırma öğrencileri için uygun düzenlemeleri yapmaları oldukça güç olmaktadır (Atterbury, 1990, Akt. Güven,2011: 32). Bu yüzden öğretmen ders öncesi hazırlıklarını iyi bir şekilde tamamlamalı, ders süresini iyi planlamalı, kaynaştırma öğrencilerine vereceği bilgileri önceden hazırlayarak, öğrencileri ders esnasında aktif öğrenci durumuna getirmelidir.

Kaynaştırma öğrencisi sınıfa gelmeden önce müzik öğretmeni öğrenci ile tanışmalı neyi ne kadar yapabildiğini bilmelidir (Cassidy, 1999, Akt, Güven, 2011: 32). Dolayısıyla müzik öğretmeni özel eğitim öğretmeni ile iletişim halinde olmalı öğrencinin akademik, sosyal ve müzikal becerileri hakkında bilgilendirilmeli, öğrencilerin dosyalarını okuyarak onlar hakkında bilgi sahibi olmalı, mümkünse BEP kurulunda bulunmalı ve planlarda bir değişiklik olduğunda haberdar olmalıdır. Müzikal hedefler her öğrenci için belirlenmeli ve planlara eklenmelidir (Farley ve Sargent, 2005; Pontiff, 2004; Hammel, 2004; Vanweelden, 2001; Montgomery ve Martinson, 2006. Akt. Güven, 2011: 32).

Müzik eğitiminin insan yaşamında pek çok faydası bulunmaktadır. Müziğin sadece insanlar üzerinde değil tüm canlılar üzerinde bir takım etkilerinin olduğu yapılan çalışmalarla desteklenmiştir. Müzik eğitimi çocukların sosyalleşmesinde, fiziksel ve ruhsal gelişmelerinde çok önemlidir. Müzik çocuklara küçük yaşlardan itibaren bir çok deneyim yaşatır. Nesneleri birbirine vurarak ses çıkarma, ninniler dinleme, müzikli oyunlar oynamayla müzikle erken yaşta tanışırlar. Normal çocuklar ve özel gereksinimli çocuklar benzer özelliklere sahip olarak dünyaya gelirler.

Turan (2006:24)'a göre “müzikal çalışmalar özel gereksinimli öğrencilerin sosyal, fiziksel ve zihinsel gelişmelerine katkıda bulunmakla birlikte öğrencilerin özgüven ve başarı eksikliği hissettikleri diğer alanlarda da kendilerine güvenmelerini sağlamakta ve başarılarını arttırmaktadır”.

Kaynaştırma uygulamalarının başarıya ulaşması için kaynaştırma öğrencilerinin yaşlıları tarafından kabul edilmesi de önemli bir faktördür. Müzik dersinde müzik kulağı sağlam olan bir kaynaştırma öğrencisinin bir koroda aktif olabilmesi ancak kaynaştırma eğitimi ortamı mümkündür. Esas önemli olan kaynaştırma öğrencilerinin kendilerine ait özelliklerini bilip öğrenciyi tanımak, öğrencinin özelliklerine göre dersin işlenmesini planlamaktır. Kaynaştırma

öğrencileri birbirlerinden farklı yetersizliklerde bulunabilirler. Kaynaştırma öğrencileri buldukları bu zor durumdan dolayı ders esnasında yapılan etkinliklerde çekingen bir tavır gösterebilirler. Böyle bir durumda eğitimci kaynaştırma öğrencisini kazanmak ve onu aktif hale getirmek için öğrenciye cesaret verici ve öğrenciyi motive edici davranışlarda bulunmalıdır.

MEB tarafından yayınlanan “Özel Eğitimde Müzik Etkinlikleri” (2008) adlı kılavuz kitapta özel eğitimde kullanılan müzik etkinliklerinin önemine değinilmiştir.

1.3.1. Özel Eğitimde Kullanılan Müzik Etkinliklerinin Önemi:

Özel gereksinimli çocuklar da tıpkı diğer akranları gibi farklı seviyelerde müzikal yetenekleri ile dünyaya gelirler. Ancak diğer alanlarda olduğu gibi müzik alanında da kendilerini ifade edebilmeleri için yeteneklerinin düzeyinin belirlenmesi ve verilecek eğitimin bireysel öğrenme hızına göre planlanması gerekmektedir.

- *Özel eğitimde müzik çok değerlidir; çünkü başarı getirir. Özel eğitime muhtaç çocuklar için başarının kendisi çok önemlidir.*
- *Müzik etkinlikleri ile özel eğitime muhtaç çocukların motivasyonu artar.*
- *Çocuklar eğlence, yaratıcı ifade ve duygusal tepkilerde deneyim kazanırlar.*
- *Çocuklar duygularını, düşüncelerini ve yaşadıkları olayları rahatça ifade ederler ve çocukların streslerinin azalmasında müzik son derece etkilidir.*
- *Çocukların öz saygılarının gelişimine yardımcı olur.*
- *Çocuklar sakinleşir, onlara dinlenme ortamı sağlanır.*
- *Çocukların benlik değerlerinin artmasına yardımcı olur.*
- *Çocukların dinleme becerileri, işitsel algıları ve dikkat süreleri artar.*
- *Dili kullanmalarında yardımcı olur (Özel Eğitimde Müzik Etkinlikleri, 2008: 5).*

Müzik eğitiminin normal gelişim gösteren bireye sayısız yararı olduğu gibi görüldüğü üzere özel gereksinimli bireye de bir çok yararı vardır. Müzik etkinliklerinin faydalarının özel gereksinimli bireye kazandırmada öğretmenlere büyük görev düşmektedir. Özel gereksinimli bireye müzik temelini ilk atan kişi müzik öğretmenleridir. Verilen bu eğitimin yararlı olması için ve özel gereksinimli öğrencinin bu eğitimden verim alması için, eğitimcinin özel gereksinimli öğrenciye hazırladığı plan ve programda aşağıda verilen maddelere dikkat edilmesi gerekir;

- *Eğitimci etkinliği çocuklarla paylaştığını hissettirmeli, motive edici, neşeli ve istekli olmalıdır*
- *Eğitimci çalışma sırasında çocukları, onlarla rahatça göz kontağı kurabileceği bir pozisyonda yerleştirmelidir*
- *Eğitimci engelli çocuklarla çalışırken yönergeleri açık ve net vermeli, kuralı çalışmanın başında açık dille anlatmalıdır.*
- *Engelli çocuklarla müzik çalışmaları sırasında onlardan gelen her tepki dikkatle izlenmelidir.*
- *Engelli çocuklarla çalışan eğitimciler gerek gördükleri zaman bir müzik uzmanından yardım almalı, başaramayacağım kaygısı ile müzik etkinliklerini ikinci plana atmamalıdır (Özel Eğitimde Müzik Etkinlikleri, 2008: 10-11-12).*

Özel gereksinimli öğrencilerin davranış gelişimi için yapılması gerekenler yukarıda görüldüğü gibi özenle yürütülmelidir. Özellikle kaynaştırma eğitimi alan öğrencilerin kaynaştırma eğitimi konusunda bilgili ve yeterli öğretmenlerle çalışması önemlidir. Bu sebeple yapılan bu çalışmada, müzik öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi ile ilgili görüşleri yolu ile bu konudaki mevcut durumun araştırılmasına gerek duyulmuştur.

1.4. Problem Cümlesi

“Kaynaştırma öğrencilerine uygulanan müzik eğitimine ilişkin müzik öğretmenlerinin görüşleri nasıldır?”

1.5. Alt Problemler

- Müzik öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi hakkındaki görüşleri nasıldır?
- Müzik öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencileri konusundaki farkındalıkları nasıldır?
- Kaynaştırma öğrencilerine uygulanan müzik eğitimine ilişkin durum nasıldır?
- Öğretmenlerin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) hakkındaki görüşleri nasıldır?

1.6. Amaç

Bu çalışmada kaynaştırma öğrencilerinin almış oldukları müzik eğitiminin müzik öğretmenlerinin görüşleri alınarak değerlendirilmesinin yapılması amaçlanmıştır.

1.7. Sınırlılık

Bu araştırmanın sınırlılıkları aşağıda gösterilmektedir:

- Araştırma, zaman açısından 2016-2017 eğitim-öğretim yılı ile sınırlıdır.
- Araştırmanın örnekleme Ankara Pursaklar ilçesinde görev yapan 9 Müzik Dersi öğretmeni ile sınırlıdır.
- Araştırma, görüşme formunda yer alan sorularla sınırlıdır.
- Çalışma öğretmenlerin görüşmeye verdikleri cevaplar ile sınırlıdır.
- Milli Eğitime bağlı resmi ortaokullar ve bu okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin görüşleri ile sınırlıdır.

1.8. Sayıtlar

Bu araştırmada; Örneklem grubundaki Müzik Dersi öğretmenlerinin kendileriyle yapılan görüşmelerde sorulara objektif bir biçimde cevap verdikleri varsayılmaktadır.

1.9. Tanım ve Kısaltmalar

Kaynaştırma Eğitimi: “Kaynaştırma eğitimi, engelli öğrenciyi normal sınıfa yerleştirmenin yanı sıra çeşitli düzenlemeleri gerektiren bir uygulamadır. Kaynaştırma; kısaca, öze eğitime ihtiyacı olan engelli öğrencilerle engelli olmayan öğrencilerin bir arada eğitim görmesi olarak açıklanabilir. Başka bir deyişle engelli öğrencilerin engeli olmayan öğrencilerle eğitsel ve sosyal olarak bütünleşmesini (entegrasyon) sağlama işlemidir” (Gürkan ve Diğerleri, 2010:17).

BEP (Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı) : “Özel eğitim gerektiren birey için geliştirilen ve ailesi tarafından onaylanan bireyselleştirilmiş eğitim programı; bireyin, ailenin, öğretmenin gereksinimleri doğrultusunda hazırlanan ve hedeflenen amaçlarda verilecek destek eğitim hizmetlerini içeren özel eğitim programıdır” (Meb, 2000).

“Bireyselleştirilmiş eğitim programları, bireyin tüm gelişim alanlarında, gözlem, gelişim ve değerlendirme ölçekleri kullanılarak ve hedeflenen amaçların gerçekleştirme düzeyi doğrultusunda değerlendirilir. Birey için hazırlanacak yeni

bireyselleştirilmiş eğitim programında ve yöneltme kararında bu değerlendirmeler esas alınır” (Meb, 2000).

BÖLÜM II

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Geçmişten günümüze kadar kaynaştırma eğitimiyle ilgili bir çok araştırma yapılmıştır. Alanyazına bakıldığında öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine ilişkin görüş ve tutumlarını konu alan çok sayıda araştırma yer almaktadır. Alanyazında okul öncesi öğretmenlerinin, sınıf öğretmenlerinin, rehber öğretmenlerinin, özel eğitim öğretmenlerinin, beden eğitimi öğretmenlerinin, okul müdürlerinin, rehberlik araştırma merkezi personelinin, il milli eğitim yöneticilerinin görüş ve önerilerini konu alan araştırmaların olmasına rağmen müzik öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamasına yönelik görüş ve önerilerine ilişkin çok az sayıda tez ve makaleye rastlanmamıştır. Aşağıda konuyla ilgili yazılmış tezlere ardından konuyla ilgili yazılmış makalelere yer verilmiştir:

2.1. Konuyla İlgili Tezler

Kaynaştırma ve müzik eğitimi konusuyla ve bu araştırmayla doğrudan ilgili dört tez aşağıda yer almaktadır. Bu tezlerin dışında konuyla ilgili olduğu tespit edilmiş tezlere de yer verilmiştir..

Turan, (2006) tarafından yapılan “özel eğitimde müzikten yararlanmada karşılaşılan sorunlarla ilgili öğretmen görüşlerinin incelenmesi” konulu araştırma özel eğitim öğretmenlerinin müzik programının uygulanmasında karşılaştıkları sorunlara cevap bulmak amacıyla yapılmıştır. Araştırmada, özel eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, eğitimsel çalışmalarında müzikten yararlanma ve karşılaştıkları sorunları belirlemek amaçlandığından, tarama modeli esas alınmıştır. Özel eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin özel eğitimde müzikten yararlanma ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla frekans ve yüzde hesaplamaları öğretmenlerin müzikten yararlanma ile ilgili sorunlarında yönelik görüşleriyle, yaş, cinsiyet, özel eğitimde çalışma süresi ve hizmet içi eğitim alma durumları arasındaki ilişkileri belirlemek amacıyla ki-kare analizi kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen

bulgulara göre, öğretmenlerin müzik dersi ile ilgili yeterliliklerinin düşük bir düzeyde olduğu görülmüş, dersin işlenmesi sırasında kullanılan materyallerin yetersiz ve eğitim öğretim ortamlarının da müzik dersi işlemeye uygun olmadığı belirlenmiştir. Özel eğitim müzik dersi müfredat programlarının ve özel eğitim ile ilgili yayınların da yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın son kısmında, araştırmanın bulgularından elde edilen bilgilere göre uygulamaya ve ileri araştırmalara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Kurt, (2006) tarafından yapılan “zihinsel engelli çocuklarda, müzik dinlemenin öğrenme üzerindeki etkisi” konulu araştırma zihinsel engelli çocuklarda öğrenmenin artırılmasını sağlamak için müzik uyarınının etkisini ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırma öncesinde ve sonrasında, çocukların gelişimindeki olası farklılığı incelemek için Denver II Gelişim Tarama Testi kullanılmıştır. Araştırma sonunda yapılan istatistiksel analizlere göre; iki grup açısından başarı ve isabet oranı değişkenine göre bir fark bulunamamış, motor becerilerinde anlamlı bir değişiklik görülmemiştir. Deneme ile doğru sayısı arasındaki ilişkiye görülmüştür ($p < .01$). Deney grubu; araştırma hipotezleri açısından, herhangi bir farklılık yaratamamıştır.

Güven, (2011) tarafından yapılan “kaynaştırma uygulamasının yapıldığı sınıflarda işbirlikli öğrenmenin müzik öğretimi üzerindeki etkileri” konulu araştırmada amaç, kaynaştırma uygulamasının yapıldığı ilköğretim okullarında işbirlikli öğrenme yöntemi ile işlenen müzik derslerinin öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları, müziksel öğrenme düzeyleri ve sosyal statüleri üzerindeki etkilerini saptamaktır. Bu amaçla araştırmada, ön test - son test kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Araştırmada İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı'nın 8. sınıf müzik dersi “Kendi Ritim Kalıbımı Oluşturuyorum” ve “Benim Ezgim” konuları ve kazanımları doğrultusunda altı hafta süren bir uygulama yapılmıştır. Uygulama sürecinde deney grubunda dersler işbirlikli Öğrenme yöntemlerinden “Birlikte Öğrenme” tekniği, kontrol grubunda ise anlatım ve soru-cevap tekniklerini içeren süregelen öğretim yöntemleri ile işlenmiştir. Araştırma sonucunda, işbirlikli öğrenme yönteminin, anlatım ve soru cevap yöntemlerini içeren süregelen öğretim yöntemlerine göre kaynaştırma uygulamasının yapıldığı sınıflardaki öğrencilerin müzik dersi başarıları, derse yönelik tutumları, kaynaştırma öğrencilerinin sosyal kabul düzeyleri ve tüm öğrencilerin derse yönelik ilgi ve katılımlarında olumlu etkisi olduğu söylenebilir. Ayrıca bu uygulama sayesinde öğrenciler daha fazla iletişime geçmeye ve birbirlerini daha iyi tanımaya

başlamışlardır. Bu sonuçlar, kamera kayıtları ve hem öğrenciler hem de müzik öğretmeni ile yapılan görüşmelerle desteklenmektedir.

Bertiz, (2016) tarafından yapılan “müzik öğretmenlerin ve müzik öğretmeni adaylarının kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin belirlenmesi” konulu araştırmanın amacı derslerinde kaynaştırma eğitimi öğrencisi ile karşılaşan ilköğretim müzik öğretmenlerinin ve ileriki meslek hayatlarında kaynaştırma öğrencisiyle karşılaşabilecek müzik öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine yönelik görüşlerini incelemek ve faydalı olabilecek bir takım önerilere ulaşmaktır. Bu çalışmada, ilköğretim müzik öğretmenleri ve müzik öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerini incelemek amacıyla betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, çalışmaya katılan ilköğretim müzik öğretmenlerinin ve müzik öğretmen adaylarının kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin, cinsiyete göre farklılaşmadığı, kadın ve erkek ilköğretim müzik öğretmenlerinin kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin katılmıyorum aralığında, müzik öğretmen adaylarının görüşlerinin ise kararsızım aralığına denk geldiği, ilköğretim müzik öğretmenlerinin kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin, yaş aralıklarına göre farklılaşmadığı, 23-30, 31-38, ve 39 yaş ve üzeri yaş aralıklarındaki öğretmenlerin kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin katılmıyorum aralığına denk geldiği sonucuna varılmıştır. İlköğretim müzik öğretmenlerinin kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin mesleki deneyim yıllarına göre farklılaşmadığı ve öğretmenlerin özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırılmasına yönelik görüşlerinin katılmıyorum aralığında olduğu bulunmuştur. Müzik öğretmen adaylarının kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin eğitim gördükleri liselere göre farklılaşmadığı; Düz Lise veya Güzel Sanatlar Lisesi’nden mezun olan öğretmen adaylarının kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin kararsız olduğu sonucuna varılmıştır. İlköğretim müzik öğretmenlerinin kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin özel eğitim dersi alıp almama durumlarına göre anlamlı bir biçimde farklılaşmadığı ve ilköğretim müzik öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırılmasına yönelik görüşlerinin katılmıyorum aralığında olduğu bulunmuştur. Müzik öğretmen adaylarının kaynaştırmaya yönelik görüşleri özel eğitim dersi alıp almama durumlarına göre farklılaşmadığı ve müzik öğretmen adaylarının özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırılmasına yönelik görüşlerinin kararsızım aralığına denk geldiği saptanmıştır.

Akcan, (2013) tarafından yapılan “genel eğitim sınıflarındaki kaynaştırma öğrencileri için milli eğitim bakanlığı tarafından belirlenen eğitim-öğretim

etkinliklerinin uygulanma düzeyinin araştırılması konulu araştırmanın amacı genel eğitim sınıflarındaki kaynaştırma öğrencileri için Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen eğitim-öğretim etkinliklerinin uygulanma düzeyini belirlemek ve ilköğretimde görev yapan sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitim-öğretim uygulamaların çeşitli değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemektir. Yapılan bu araştırmada genel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, genel eğitim sınıflarındaki kaynaştırma öğrencileri için Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen eğitim-öğretim etkinliklerinden teknolojiyi kullandırma, kaynaştırma öğrencisinin sınavını gerektiğinde bireysel yapma ve sınavlarda kaynaştırma öğrencisine ek süre verme etkinliklerinin uygulanma düzeyinin en az olduğu tespit edilmiştir.

Özdemir, (2010) tarafından yapılan “okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamasına ilişkin görüşlerinin incelenmesi” konulu araştırmada okul öncesi öğretmenlerin kaynaştırma uygulamasına yönelik görüşlerinin öğretmenin yaşı, öğrenim durumu, medeni durumu, branşı, kaç yıldır öğretmenlik yaptığı, özel eğitim gerektiren çocuk tanıdığı olup olmaması, özel eğitim ile ilgili eğitim alıp almadığı, özel eğitimle ilgili ne tür eğitim aldığı, şimdiye kadar özel eğitim gerektiren çocukla çalışıp çalışmadığı, çalıştıysa ne kadar süre ile çalıştığı, hangi engel grubu ile çalıştığı, kaynaştırma tecrübesine sahip olup olmadığı, kaynaştırma ile ilgili eğitim alıp almadığı, almışsa ne tür bir eğitim aldığı, sınıfında özel eğitim gerektiren çocuk olup olmaması, entegrasyon konusunda bilgi almak isteyip istememesi, okul öncesi öğretmenin sınıfında özel eğitim gerektiren bir çocuğun entegre edilmesini isteyip istememesi gibi değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırmada tarama modelinin bir türü olan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma sonucunda özel eğitim ile ilgili eğitim almış olan, kaynaştırma ile ilgili eğitim almış olan, kaynaştırma tecrübesi olan, sınıfında özel eğitim gerektiren çocuk olmayan, kaynaştırma eğitimi konusunda bilgi edinmek isteyen ve sınıfında özel eğitim gerektiren çocuğu kaynaştırmayı isteyen okul öncesi öğretmenlerin kaynaştırmaya yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu saptanmıştır. Ayrıca, okul öncesi öğretmenlerin yaşı ve meslekteki kıdemi arttıkça kaynaştırma uygulamasına ilişkin daha olumsuz tutum gösterdikleri belirlenmiştir.

Pamuk, (2016) tarafından yapılan “sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşleri” konulu araştırmada kaynaştırma eğitiminde önemli bir rolü üstlenen sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik görüşlerini

araştırmak amaçlanmıştır. Çalışma İzmir ili Buca ilçesinde bulunan ve seçkisiz örnekleme yoluyla seçilen 13 resmi ilkokuldaki 308 sınıf öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada sınıf öğretmenlerinin görüşlerini belirlemek üzere Yılmaz (2014) tarafından geliştirilen “Kaynaştırma Eğitime İlişkin Öğretmen Görüşleri Anketi” kullanılmıştır. Ankette katılımcıların kaynaştırma eğitimi uygulamalarına ilişkin genel görüşlerini belirtebilecekleri açık uçlu bir soru da bulunmaktadır. Araştırmada verilerin analizi ve çözümlenmesi için SPSS 15.0 paket programı kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler t testi ve varyans analizi ile çözümlenmiştir. Anketin sonunda bulunan açık uçlu sorunun çözümlenmesi için de içerik analizi yönteminden yararlanılmıştır. Elde edilen veriler t testi ve varyans analizi ile çözümlenmiştir. Anketin sonunda bulunan açık uçlu sorunun çözümlenmesi için de içerik analizi yönteminden yararlanılmıştır. Araştırmanın sonucunda kaynaştırma konusunda eğitim alan öğretmenlerin almayanlara göre daha olumlu görüş belirttikleri belirlenmiştir öğretmenler tarafından açık uçlu sorulara verilen cevaplarda aileden yeterince destek görülemediği, kaynaştırma eğitimi programının uygulamada yaşanan zorluklar nedeniyle amacına ulaşamadığı, kaynaştırma öğrencilerine yeterince gözlem yapılmadan rapor verildiği vurgulanmıştır.

Zeybek, (2015) tarafından yapılan “ilköğretim okullarındaki İngilizce öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüş ve önerileri” konulu araştırmanın amacı ilköğretim İngilizce Öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüş ve önerilerini belirlemektir. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi konusunda bilgi eksikliklerinin olduğu ve uzmanlar tarafından bilgilendirilerek gerekli destek hizmetlerin sağlanması gerektiği tespit edilmiştir. Aynı zamanda, öğretmenlerin pek çoğunun hazırlamaları zorunlu olmasına rağmen BEP planı hazırlamadıkları ve sınıflarında bulunan kaynaştırma öğrencilerine İngilizce beceri ve kavramların öğretiminde kullandıkları yöntem ve teknikler konusunda güncel ve yeterli bilgiye sahip olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Tüm bunların yanında, lisans eğitimleri sırasında kaynaştırma eğitimine ilişkin ders almalarının gerekliliğine de dikkat çekmişlerdir. Ayrıca, öğretmenler okulların yetersiz fiziki koşulları, kalabalık sınıf mevcutları, zaman ve materyal eksikliği gibi sorunlarla karşılaştıklarını belirtmişlerdir.

2.2. Konuyla İlgili Yabancı Tez

Mather, (2013) tarafından yapılan “özel eğitim gerektirmeyen ilkokullardaki özel eğitime ihtiyacı olan ve engeli olan öğrencileri desteklemek için müziğin kullanılmasının araştırılması” konulu doktora tezinde, özel eğitim gerektirmeyen ilkokullardaki özel eğitime ihtiyacı olan ve engeli olan öğrencileri desteklemek için müziğin kullanılması araştırılmıştır. Bu kontekste müziği kullanan eğitimcilerin tecrübelerini ve müziğin gerçek dünyada kullanımını etkileyen faktörleri araştıran çok az çalışma vardır. Bu çalışma karma bir çalışmadır, anket ve görüşmeler yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda müzik kullanımını kişisel müzikle ilgili güvenin, bilginin, okulu etkileyen çevresel faktörlerin ve kurumların müziğe olan tutumunun etkilediği ortaya çıkmıştır. Ayrıca katılımcılar müziği bir kaynak ve müdahale yöntemi olarak kullanmaya hevesli olduklarını; fakat bunun için zaman, eğitim, kaynak ve desteğin gerekli olduğunu söylemişlerdir.

2.3. Konuyla İlgili Makaleler

Aşağıda kaynaştırma ve müzik eğitimiyle doğrudan ilgili 8 makaleye yer verilmiştir. En sonda yer alan makaleler ise konuyla doğrudan ilgili olmamakla birlikte öğretmenlere özel gereksinimli öğrenciler ve kaynaştırma eğitimiyle ilgili bilgi vermesi bakımından yararlı olacağı düşüncesiyle konulmuştur.

Güven, (2011) tarafından yapılan “müzik dersleri ve kaynaştırma uygulaması” konulu araştırmanın amacı konu ile ilgili çeşitli kaynaklar ve daha önceden yapılan araştırmaları inceleyerek kaynaştırma uygulamasının yapıldığı sınıflarda müzik derslerinde yapılabilecek bir takım öğretimsel uyarlamaları ortaya koymak; bu sayede müzik öğretmenlerine ve müzik öğretmeni adaylarına faydalı olabilecek bir takım önerilere ulaşmaktır. Yapılan bu araştırmada verilere ulaşmak için döküman analizi yöntemini kullanılmıştır. Çalışma sonucunda müziğin özel gereksinimli öğrenciler için önemi, kaynaştırma ortamında müzik öğretmenin bilgi ve tutumunun öneminden bahsedilmiş, müzik dersinin şarkı söyleme, çalgı çalma, beğeni eğitimi gibi çeşitli boyutlarında yapılabilecek çeşitli uyarlamalar ortaya konmuştur.

Güven ve Tufan, (2010) tarafından yapılan “kaynaştırma sınıflarında işbirlikli öğrenme yöntemi ile müzik dersleri” konulu araştırmada Balıkesir’de bir ilköğretim okulunun sekizinci sınıfında işbirlikli öğrenme yöntemi ile işlenen müzik dersleri incelenmiştir. İşbirlikli öğrenme etkinliklerinin hem normal öğrenciler, hem de özel

gereksinimli öğrencilerin ders başarıları ve müzik dersine yönelik tutumları üzerindeki etkileri belirlenmeye çalışılmış, öğrencilerin derse yönelik ilgi ve katılımları sınıf içi gözlemlere ve öğretmen görüşlerine dayanılarak yorumlanmıştır. Araştırma, deneysel olarak desenlenmiş, hem nitel hem de nicel verilerden yararlanılmıştır. Araştırmanın nicel verileri SPSS programı ile analiz edilmiş, sonuçlar tablolar halinde verilerek yorumlanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, çalışma grubundaki öğrencilerin müzik dersi başarılarında ve müziğe yönelik tutumlarında artış olduğu belirlenmiştir.

Çelik, Sarı ve Doğru, (2015) tarafından yapılan “ Türkiye’de ve Avrupa’da 2000-2013 yılları arasında özel gereksinimli çocuklarla ilgili yapılmış olan müzik eğitimi çalışmalarının değerlendirilmesi” konulu araştırmada, özel gereksinimli bireylerde müzik eğitimi alanında hazırlanmış tez ve makale çalışmalarının incelenerek bu alanda yapılan çalışmaların genel çerçevesini görmek amaçlanmıştır. Bu araştırmada özel gereksinimli çocuklarda müzik terapi üzerine Türkiye’de ve Avrupa’da literatür araştırması yapılarak veriler elde edilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde tez ve makaleler türüne göre kodlanmış ve döküman incelemesi yapılmıştır. Türkiye’de yapılmış olan 11 lisansüstü tez, 13 makale, Avrupa’da ise 11 makaleye ulaşılmıştır. Araştırmanın sonucunda % 37,14’ünün 2009-2011 yılları arasında %54,28’inin Rehabilitasyon ve Tedavi amacıyla, % 65,71’inin deneysel çalışma üzerine, %37,14’ünün otizm engel türünde, %54,28’ini 16 yaş ve üzeri bireylerde, %68,57’sinin Türkiye’de yapıldığı saptanmıştır.

Güven ve Çevik, (2011) tarafından yapılan “müzik öğretmeni adaylarının kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin belirlenmesine yönelik bir çalışma” konulu araştırma müzik öğretmeni adaylarının kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı’nda öğrenim görmekte olan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırma verileri, Antonak ve Larivee (1995) tarafından geliştirilen ve Kırcaali- İftar (1996) tarafından Türkçe’ye uyarlanan “Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği” ile toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda özel eğitim dersi alan öğrencilerin kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşleri farklı değişkenler açısından incelenmiştir. Özel gereksinimli bireylerin eğitimi yalnızca “Özel Eğitim” alanını ilgilendiren bir konu olmaktan çıkmış tüm alanları ilgilendirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenci görüşleri doğrultusunda özel

gereksinimli bireylerin müzik eğitimi alması müzisyen kimliği kazanması konusunda etkili olduğu düşünülmektedir.

Çetin ve Sözbir, (2016) tarafından yapılan “müzik öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarına ilişkin bilgilerinin belirlenmesi” konulu araştırmada kaynaştırma uygulaması yapılan ilköğretim okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin kaynaştırmaya yönelik bilgilerini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma çeşidi olan tipik durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme yöntemiyle belirlenen 12 müzik öğretmeni bu araştırmanın katılımcılarını oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri, müzik öğretmenlerinin kaynaştırmaya yönelik bilgi düzeylerini tespit etmek için araştırmacılar tarafından geliştirilen ve uzman görüşü alınarak son hali verilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda müzik öğretmenlerinin kaynaştırma hakkında az da olsa bilgilerinin olduğu görülmüştür.

Eren, (2012) tarafından yapılan “müzik eğitiminde kaynaştırma uygulamaları ve orff schulwerk” konulu araştırmada konu ile ilgili çeşitli kaynak ve araştırmalar incelenmiş ve Orff-Schulwerk’in kaynaştırma kapsamında kullanımına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Araştırmada verilere ulaşmak için literatür taraması yapılmış ve döküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Her yaş ve yeterlilik düzeyindeki bireye hitap eden Orff-Schulwerk ülkemizde var olan bir eksiğin giderilmesinde de yardımcı bir rol oynayacak nitelikleri bünyesinde barındırmaktadır. Yaklaşımına has prensipler ile ülkemizde okulöncesi, ilköğretim ve ortaöğretim düzeylerinde yürütülen müzik derslerinde görev alan müzik öğretmenlerini güçlendirici özellikler içermektedir. Çok duyumlu yaklaşımı, yaratıcılığa verdiği önem, bireysellik yanı sıra sosyalleşmeyi ve grup çalışmalarını teşvik eden anlayışı, herkesin kolaylıkla yer bulabileceği elementer yapısı sayesinde öğretmenin yapacağı planlamalarda ve uygulamalarda esneklik sağlayacak ve onu güçlendirecek noktaları içerisinde barındırmaktadır .

Aktaş, Tekinarslan Çifci, (2016) tarafından yapılan “müzik öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerine yönelik yaptıkları öğretim uyarlamalarının belirlenmesi” konulu araştırmada müzik öğretmenlerinin derslerinde kaynaştırma öğrencileri için yaptıkları öğretim uyarlamalarını belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırma bulguları, müzik öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerinin gereksinim ve ilgileri doğrultusunda öğretimi planlama, öğretim, çalışma süresini belirleme, ortam

düzenleme, materyal seçme ve performans değerlendirme süreçlerinde çeşitli uyarlamalar yaptıklarını göstermektedir.

Kargın, Güldenoğlu, Şahin (t.y.) tarafından yapılan “ genel eğitim sınıflarındaki özel gereksinimli öğrenciler için yapılması gereken uyarlamalara ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi” konulu araştırmada sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma sürecinde yapılması gereken uyarlamalara ilişkin görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma grubunu 126 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Öğretmenlerin sınıflarında kaynaştırma eğitimine ilişkin yapılması gereken uyarlamalar hakkındaki görüşleri Kaynaştırmaya İlişkin Düzenlemeler Ölçeği (KİDO) kullanılarak değerlendirilmiştir. KİDO, 2 alt ölçekten (fiziksel-öğretimsel düzenlemeler) ve her bir alt ölçeye ait 39 maddeden oluşmaktadır. Çalışma sonunda sınıf öğretmenlerinin KİDO’da yer alan maddelerin büyük bir çoğunluğunu önemli gördükleri ve yapılması gereken uyarlamalar olarak işaretledikleri görülmüştür. Ayrıca öğretmenlerin verdikleri yanıtların dağılımına öğretimsel düzenlemeler ve fiziksel düzenlemeler boyutlarına ilişkin bakıldığında, fiziksel düzenlemeleri öğretimsel düzenlemelere göre daha yüksek oranda işaretledikleri dikkati çekmektedir.

Batu, İftar, Uzuner, (2004) tarafından yapılan “özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırıldığı bir kız meslek lisesindeki öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin görüş ve önerileri” konulu araştırmada zihin özürlü çocukların kaynaştırıldığı bir Kız Meslek Lisesi'nde, kaynaştırma öğrencilerinin bulunduğu sınıflarda derse giren öğretmenlerin, kaynaştırma uygulamasına ilişkin görüşlerinin ve önerilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın modeli, niteliksel araştırma yöntemlerinden görüşmeye dayalı tümevarım analizi modelidir. Araştırmanın sonucunda elde edilen bulgulara Türkiye’deki eğitim olanakları kapsamında ulaşıldığı göz önüne alındığında, bu araştırmanın bulgularının, kaynaştırmanın uzun yıllardır uygulanmakta olduğu ABD’de yapılan araştırma bulgularıyla benzerlik gösterdiği ortaya çıkmıştır.

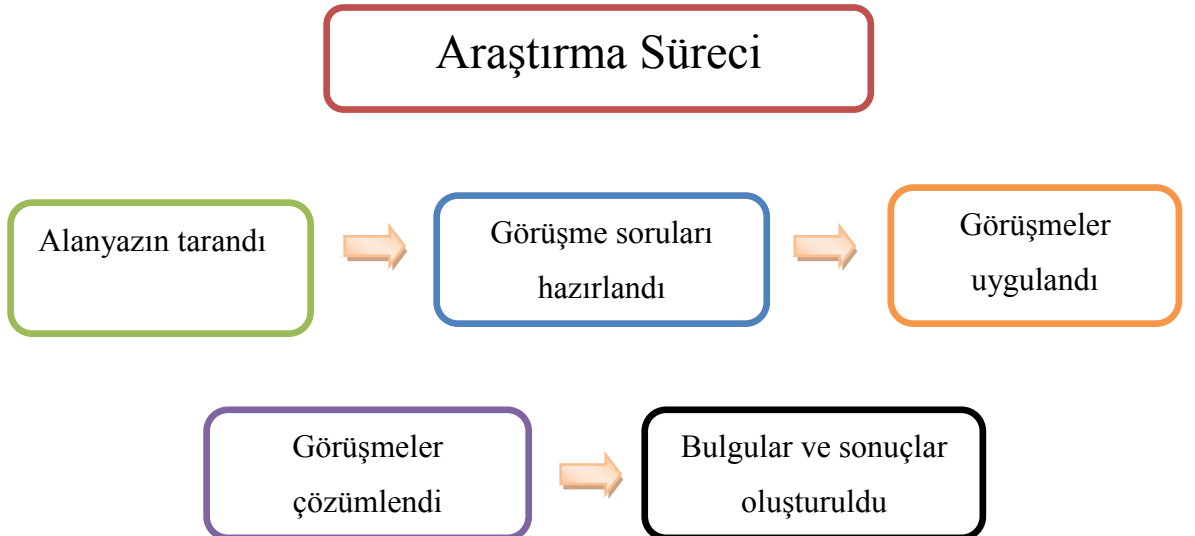
BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları ve geliştirilmesi, verilerin toplanması, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması konularına yer verilmiştir. Nitel araştırma veri toplama ve çözümlenme tekniklerinin kullanıldığı betimsel bir araştırmadır. Bu bağlamda araştırmada kaynaştırma öğrencilerinin almış oldukları müzik eğitimi müzik öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda değerlendirilecektir.

3.1. Araştırma Deseni

Araştırmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. “Durumlar çeşitli biçimlerde karşımıza çıkabilir. Bir birey, bir kurum, bir grup, bir ortam çalışılacak durumlara örnek oluşturabilir. Durum çalışması nicel veya nitel yaklaşımla yapılabilir. Her iki yaklaşımda da amaç belirli bir duruma ilişkin sonuçlar ortaya koymaktadır. Nitel durum çalışmasının en temel özelliği bir ya da bir kaç durumun derinliğine araştırılmasıdır” (Yıldırım, Şimşek, 2016: 73).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2016-2017 eğitim öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Ankara ili devlet ortaokullarında müzik öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini 2016-2017 eğitim öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Ankara ili Pursaklar ilçesindeki altı devlet ortaokullarında görev yapan dokuz müzik öğretmeni oluşturmaktadır.

Yapılan araştırmada örneklem grubu seçilirken amaçlı örnekleme yöntemlerinden “kolay ulaşılabilir durum örnekleme” kullanılmıştır. “Bu örnekleme yöntemi araştırmaya hız ve pratiklik kazandırır. Çünkü bu yöntemde araştırmacı, yakın olan ve erişilmesi kolay olan bir durumu seçer. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme, çoğu zaman araştırmacının diğer örnekleme yöntemlerini kullanma olanağının bulunmadığı durumlarda kullanılır” (Yıldırım, Şimşek, 2016: 123).

Örneklem Grubunun Özellikleri

Tablo 1: Örneklem Grubuna İlişkin Dağılım

Okul Adı	Mevcut Kaynaştırma Öğrenci Sayısı	Mevcut Müzik Öğretmeni Sayısı
Abdurrahim Karakoç Ortaokulu	69	3
Feride Bekçioğlu Ortaokulu	34	2
Saray Ortaokulu	58	1
Turgut Özal Ortaokulu	58	3
Cahit Zarifoğlu İ.H. Ortaokulu	15	1
Pursaklar Ortaokulu	56	2

Tablo 1’de örneklem grubundaki okullarda mevcut olan kaynaştırma öğrenci sayısı ve mevcut müzik öğretmeni sayısı yer almaktadır. Abdurrahim Karakoç Ortaokulunda 69 kaynaştırma öğrencisi, 3 müzik öğretmeni, Feride Bekçioğlu Ortaokulunda 34 kaynaştırma öğrencisi 2 müzik öğretmeni, Saray Ortaokulunda 58

kaynaştırma öğrencisi, 1 müzik öğretmeni, Turgut Özal Ortaokulunda 58 Kaynaştırma öğrencisi 3 müzik öğretmeni, Cahit Zarifoğlu İ.H. Ortaokulunda 15 kaynaştırma öğrencisi, 1 müzik öğretmeni, Pursaklar Ortaokulunda 56 kaynaştırma öğrencisi, 2 müzik öğretmenininin mevcut olduğu görülmektedir.

Tablo 2: Görüşme Yapılan Öğretmenlerin Özelliklerine İlişkin Durum

Görüşmeciler	Yaşı	Eğitim durumu	Görevdeki hizmet yılı
1. Görüşmeci	36	Lisans	1,5
2. Görüşmeci	50	Lisans	25
3. Görüşmeci	37	Yükses lisans	13
4. Görüşmeci	34	Lisans	10
5. Görüşmeci	39	Yüksek lisans	17
6. Görüşmeci	23	Lisans	1
7. Görüşmeci	47	Üniversite	16
8. Görüşmeci	28	Üniversite	1
9. Görüşmeci	33	Lisans	9

Tablo 2’de görüşmeci öğretmenlerin özelliklerine ilişkin sayısal veriler yer almaktadır. 1. görüşmecinin 36 yaşında, lisans mezunu, 1,5 yıllık öğretmen, 2. görüşmecinin 50 yaşında, lisans mezunu ve görevinin 25. yılında, 3. görüşmecinin 37 yaşında, yüksek lisans mezunu, 13 yıllık öğretmen, 4. görüşmecinin 34 yaşında, lisans mezunu, 10 yıllık öğretmen, 5. görüşmecinin 39 yaşında, yüksek lisans mezunu, 17 yıllık öğretmen, 6. görüşmecinin 23 yaşında, lisans mezunu, 1 yıllık öğretmen, 7. görüşmecinin 47 yaşında, üniversite mezunu, 16 yıllık öğretmen, 8. görüşmecinin 28 yaşında, üniversite mezunu, 1 yıllık öğretmen, 9. görüşmecinin 33 yaşında, lisans mezunu ve 9 yıllık öğretmen olduğu görülmektedir.

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada verilerin toplanmasında nitel araştırma tekniklerinden görüşme formu yaklaşımı kullanılmıştır. “Görüşme formu yöntemi, benzer konulara yönelmek yoluyla değişik insanlardan aynı tür bilgilerin alınması amacıyla hazırlanır” (Patton, 1989, s.111. akt. Yıldırım, Şimşek, 2016:132).

Araştırmacı tarafından hazırlanan veri toplama aracının geliştirilmesi aşamasında ilk önce, araştırmanın temellendirilmesi ve belirlenen amaçlara ulaşabilmesi için konuyla ilgili literatür incelenmiştir. Elde edilen veriler yardımıyla veri toplama aracının kavramsal yapısı ve ana çerçevesi belirlenmiştir.

Hazırlanan görüşme soruları 2016-2017 yılında Ankara İl Merkezi'nde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet ortaöğretim, okullarda görev yapan dokuz müzik öğretmenine araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Veriler araştırmacı tarafından Ankara İl Merkezi'nde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet ortaokullara gidilerek öğretmenlerle yüz yüze görüşme yapılmıştır.

Görüşmelerin Uygulanması

Görüşme soruları belirlenip belirli bir sıraya konulmuştur. Soruların belirlenen sıraya göre sorulması kararlaştırılmıştır. Soruların sorulması sırasında öğretmenlerin anlamadıkları sorular olduğunda kendilerine yönlendirici olamayacak Şekilde açıklama yapılmıştır. Yapılan görüşmede araştırmacı, katılımcıların kendi isimlerini kullanmıştır. Görüşme sonrasında her bir katılımcıya kod adı verilmiştir.

Araştırma konusu belli olduktan sonra araştırmacı tarafından görüşme yapılacak olan öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi alan öğrencilerin müzik eğitimi sürecine ilişkin görüşlerini saptamak amacıyla okul müdürlerinden gerekli izin alınmıştır. Araştırmacı öğretmenlerle tek tek görüşerek uygun oldukları gün, saat ve yeri belirleyerek görüşme için randevu almıştır. Görüşmeler öğretmenlerin görev yaptıkları okullarda öğretmenler odasında gerçekteştirilmiştir.

Araştırmacı araştırmaya katılan öğretmenlere telefonla ulaşarak kendileri için uygun olan gün ve saatleri belirleyerek randevu almıştır. Görüşmelerin tamamı araştırmacı tarafından birebir olarak yapılmıştır. Her görüşme öncesinde araştırmacı önce kendini tanıtarak araştırmanın kaynaştırma eğitimi alan öğrencilerin müzik eğitimi sürecine ilişkin müzik öğretmenlerinin görüşlerini belirlemek amacıyla yapıldığını belirtmiştir. Öğretmenlerin görüşlerini rahat ve açık bir dille aktarmalarının araştırmanın niteliği için önemli olduğunu vurgulamıştır. Görüşmelerin ses kayıt cihazı ile kaydedileceği ve kayıtların sadece araştırmacı ve tez danışmanı tarafından dinleneceği belirtilmiştir. Görüşme sırasında her bir kişiye 9 soru sorulmuştur ve görüşmeler ortalama 5-15 dakika arasında devam etmiştir.

Tablo 3: Görüşme Özellikleri

Görüşmeciler	Görüşme Tarihi	Görüşme Süresi (Dk)	Kayıt No	Görüşme Yeri
1. Görüşmeci	19.12.2016	7	1	Öğretmenler Odası
2. Görüşmeci	19.12.2016	5	2	Öğretmenler Odası
3. Görüşmeci	19.12.2016	11	3	Öğretmenler Odası
4. Görüşmeci	19.12.2016	11	4	Öğretmenler Odası
5. Görüşmeci	19.12.2016	15	5	Öğretmenler Odası
6. Görüşmeci	19.12.2016	7	6	Öğretmenler Odası
7. Görüşmeci	19.12.2016	11	7	Öğretmenler Odası
8. Görüşmeci	19.12.2016	10	8	Öğretmenler Odası
9. Görüşmeci	19.12.2016	7	9	Öğretmenler Odası

Tablo 3'te görüşme özelliklerine ilişkin veriler yer almaktadır. Görüşmeci öğretmenlerle yapılan görüşmelerin tamamı 19.12.2016 tarihinde ve öğretmenler odasında yapılmıştır. Her bir görüşmeci ile yapılan görüşmelere kayıt numarası verilmiştir. Yapılan görüşmelerin süreleri, 1. görüşmeci ile 7 dk, 2. görüşmeci ile 5dk, 3. görüşmeci ile 11dk, 4. görüşmeci ile 11 dk, 5. görüşmeci ile 15 dk, 6. görüşmeci ile 7 dk, 7. görüşmeci ile 11 dk, 8. görüşmeci ile 10 dk, 9. görüşmeci ile 7 dk sürmüştür.

3.4. Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada müzik öğretmenleri ile yapılan görüşmeden elde edilen veriler içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Betimsel analizde

özetlenen ve yorumlanan veriler, içerik analizinde daha derin bir işleme tabi tutulur ve betimsel bir yaklaşımla fark edilemeyen kavram ve temalar bu analiz sonucu keşfedilebilir. Bu amaçla toplanan verilerin önce kavramsallaştırılması, daha sonra da ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların saptanması gerekmektedir (Yıldırım, Şimşek, 2016: 242).

Araştırmacı hazırlanmış olan görüşme formuna uygun olarak her öğretmen ile gerçekleştirdiği bireysel görüşmelerini tamamladıktan sonra; kayıtların dökümü işlemine geçmiştir. Kayıtların dökümünde her bir öğretmen için ayrı bir görüşme formu kullanılmıştır.

Görüşme sırasında araştırmacı tarafından yapılan ses kaydı, hiçbir değişiklik yapılmadan aynen yazıya dökülmüştür. Kayıtların dökümü sırasında duyulan her konuşma duyulduğu şekliyle, düzeltme yapılmadan, görüşmeci ve görüşülen sırasıyla yazılmıştır. Verilerin doğruluğunu kontrol etmek amacıyla kayıtlar bir kez daha dinlenerek sayfalara aktarılan veriler aynı anda okunmuş ve verilerin tam olduğu görülmüştür. Böylece yazılı hale getirilen görüşmelerin tamamı tek tek okunarak değerlendirilmiştir. Yapılan görüşme soruları alt problemlere göre gruplanarak çözümlenmeye başlanmıştır. Görüşmelerden anahtar kelimeler çıkarılarak temalar oluşturulmuş ve yorumlanmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMU

Bu bölümde, araştırmanın konusu olan müzik öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşleri ve çözüm önerilerini incelemek amacıyla görüşme yapılan öğretmenlerden elde edilen bilgilerden oluşan araştırmanın bulguları yer almaktadır.

Birinci Alt Problem: “Müzik öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi alma durumu nasıldır? ”

Birinci Alt Problemin Çözümü :

Birinci alt problem için iki görüşme sorusu belirlenmiş ve çözümlenmiştir. Aşağıda görüşmelere ilişkin çözüm, sırası ile mevcuttur. Görüşme sorularına ilişkin anlamlı veri birimleri saptanmıştır ve alt problemin çözümüne ilişkin durum belirlenerek, açıklanmış yorumlanmış ve görsel hale getirilmiştir.

Bu bağlamda, lisans eğitiminiz süresince kaynaştırma eğitimi ile ilgili ders aldınız mı? Öğretmenlik döneminde kaynaştırma eğitimiyle ilgili hizmet içi eğitim aldınız mı? Görüşme sorularına ilişkin çözümlene sırası ile açıklanmıştır.

Tablo 4.1. Görüşmecilerin Kaynaştırma Eğitimi Alma Durumu

1. Görüşmeci	Kaynaştırma eğitimi almamış
2. Görüşmeci	Kaynaştırma eğitimi almamış
3. Görüşmeci	Kaynaştırma eğitimi almamış
4. Görüşmeci	Kaynaştırma eğitimi almamış
5. Görüşmeci	Kaynaştırma eğitimi almamış
6. Görüşmeci	Kaynaştırma eğitimi almamış
7. Görüşmeci	Kaynaştırma eğitimi almamış
8. Görüşmeci	Kaynaştırma eğitimi almamış
9. Görüşmeci	Kaynaştırma eğitimi almamış

Tablo 4.1.' de görüldüğü gibi görüşmecilerin hiçbiri kaynaştırma eğitimi almamıştır.

Tema

Görüşmecilerin cevapları incelendiğinde verilen yanıtlara göre; lisans eğitimi kapsamında kaynaştırma eğitiminin verilmediği ortadadır.

Bu durumda, görüşme yapılan öğretmenlerin sınıflarında kaynaştırma öğrencileriyle karşılaştığında sorunlara çözüm üretecek yeterli donanımına sahip olmadıkları söylenilebilir.

Tablo 4.2. Görüşmecilerin Kaynaştırma Eğitimiyle İlgili Hizmet İçi Eğitimi Alma Durumu

1. Görüşmeci	Hizmet içi eğitim almamış
2. Görüşmeci	Hizmet içi eğitim almamış
3. Görüşmeci	Hizmet içi eğitim almamış
4. Görüşmeci	Kaynaştırma eğitimiyle ilgili seminer almış
5. Görüşmeci	Hizmet içi eğitim almamış
6. Görüşmeci	Hizmet içi eğitim almamış
7. Görüşmeci	Hizmet içi eğitim almamış
8. Görüşmeci	Hizmet içi eğitim almamış
9. Görüşmeci	Hizmet içi eğitim almamış

Tablo 4.2.' de görüldüğü gibi görüşmecilerin sekizi kaynaştırma eğitimiyle ilgili hizmet içi eğitim almamıştır. Görüşmecilerden yalnızca biri kaynaştırma eğitimiyle ilgili seminer almıştır.

Tema

Görüşmecilerden bir kişinin dışında kaynaştırma eğitimine ilişkin seminer veya hizmet içi eğitim alan olmamıştır.

Bu durumda görüşmeci öğretmenlerin cevapları incelendiğinde, hizmet içi kurslarda ne yazık ki kaynaştırma konusuna yer verilmediği görülmektedir. Lisans döneminde konuyla ilgili bilgi alamayan müzik öğretmenleri ortaya çıkan açığı

öğretmenlikleri sırasında da kapatma imkanı bulamamıştır. Milli Eğitim Müdürlüklerinin açtıkları hizmet içi eğitim seminerlerinde kaynaştırma eğitime yönelik seminerler verilmesi hem öğrenciler hem de öğretmenler açısından çok gereklidir. Bu konudaki eksikliğin giderilmesi hem öğretmenler hem de öğrenciler açısından oldukça önemlidir. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin 69. maddesine göre “kaynaştırma uygulamaları yapılan kurumlarda tüm kurum personelinin, öğrencilerin, ailelerin ve yakın çevrelerinin özel eğitim gerektiren öğrencilerin bireysel ve gelişim özellikleri hakkında bilgilendirilmeleri esastır”. Ancak görüşme yapılan öğretmenlerin ifadelerine bakıldığında bu konuda eksikliklerin olduğu ve halen kaynaştırma öğrencileri hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları görülmektedir.

İkinci Alt Problem: “Müzik öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencileri konusundaki farkındalıkları nasıldır?”

İkinci Alt Problemin Çözümü:

İkinci alt problem için bir görüşme sorusu belirlenmiş ve çözümlenmiştir. Aşağıda ikinci alt problemin çözümüne ilişkin durum belirlenerek, açıklanmış yorumlanmış ve görsel hale getirilmiştir.

“Sınıfınızda bulunan kaynaştırma öğrencilerinizin kaynaştırma eğitimi alma sebebini biliyor musunuz” ? görüşme sorusuna ilişkin çözümlene aşağıda mevcuttur.

Tablo 4.3. Görüşmecilerin Kaynaştırma Öğrencilerinin Kaynaştırma Eğitimi Alma Sebebine İlişkin Durumu

1. Görüşmeci	Biliyor (rehberlik servisi bildiriyor)
2. Görüşmeci	Biliyor (rehberlik servisi bildiriyor)
3. Görüşmeci	Bilmiyor
4. Görüşmeci	Bilmiyor (sınıf öğretmenleri bildirmiyor)
5. Görüşmeci	Bilmiyor
6. Görüşmeci	Bilmiyor
7. Görüşmeci	Biliyor
8. Görüşmeci	Biliyor (sınıf öğretmeni bildiriyor)
9. Görüşmeci	Biliyor (sınıf öğretmeni bildiriyor)

Tablo 4.3.'te görüldüğü gibi görüşmecilerin beşi kaynaştırma öğrencilerinin kaynaştırma eğitimi alma sebebini bilmiyor. Dört görüşmeci kaynaştırma öğrencilerinin kaynaştırma eğitimi alma sebebini biliyor.

Tema

Kaynaştırma öğrencilerinin kaynaştırma eğitimi alma sebebini görüşmecilerinden dördü biliyorken, beşi bilmiyor.

Bilen görüşmeciler sınıf öğretmenleri ve rehberlik servisi sayesinde bu bilgiye sahip olduklarını söylemişlerdir. Özünde rehberlik servisi öğrencilere ilişkin bilgileri sınıf öğretmenlerine bildirmek durumundadır. Sınıf öğretmenlerinin bu konuda dikkatli ve özverili çalışması gerekmektedir. Öğrencilerin durumuna ilişkin bilgileri branş öğretmenlerinin biliyor olması öğretmenin dersini işlemesini kolaylaştıracaktır. Böylece kaynaştırma öğrencilerine ilişkin sınıf içi uyumun gerçekleşmesinde branş öğretmenin rolü etkin olabilecektir. Öğretmen kaynaştırma öğrencilerine daha özenli ve bilinçli davranacak ve kaynaştırma eğitimi amacına ulaşacaktır. Bu konuda öncelikle okul yönetimi, rehberlik servisi, sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenleri sırasıyla üzerine düşen görevleri zamanında gerçekleştirmelidir.

Kaynaştırma eğitimi , bireylerin tek başına gerçekleştirebileceği bir durum değildir. İki ya da daha fazla bireyin destek özel eğitim hizmetlerinde birlikte çalışması gerekir. Birlikte çalışan bireyler aynı amaç doğrultusunda planlı ve eşit katılımlı çalışma ortaya koymalıdır (Akcan, 2013: 38).

Üçüncü Alt Problem: “Kaynaştırma öğrencilerine uygulanan müzik eğitimine ilişkin durum nasıldır? ”

Üçüncü Alt Problemin Çözümü:

Üçüncü alt problem için 6 görüşme sorusu belirlenmiş ve çözümlenmiştir. Aşağıda görüşme sorularına ilişkin çözüm, sırası ile mevcuttur.

“Müzik derslerinde kaynaştırma öğrencilerine yönelik hazırladığınız ve kullandığınız materyaller var mı?” görüşme sorusuna ilişkin çözümleme aşağıda mevcuttur.

Tablo 4.4. Görüşmecilerin Kaynaştırma Öğrencilerine Yönelik Kullandıkları Materyallere İlişkin Durumu

1. Görüşmeci	Materyal kullanmıyor
2. Görüşmeci	Materyal kullanmıyor
3. Görüşmeci	Materyal kullanmıyor
4. Görüşmeci	Rakam, harf, işaret dili kullanıyor
5. Görüşmeci	Materyal kullanmıyor
6. Görüşmeci	Marakas ve flüt kullanıyor
7. Görüşmeci	Materyal kullanmıyor
8. Görüşmeci	Materyal kullanmıyor
9. Görüşmeci	Materyal kullanmıyor

Müzik öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerine yönelik kullandıkları materyaller sorulduğunda her bir görüşmeciye farklı cevap alınmıştır. Bu öğrencilere yönelik özel materyal kullanmadığını söyleyen beş görüşmeci mevcuttur. Özel materyal kullananlar ise flüt, ritim çalgıları (marakas vb.), notaları öğretirken harf, rakam ve işaret dilini kullandığını söylemişlerdir. Ayrıca müzik kültürü konusunda bilgilendirdikleri ve koroda bu öğrencilere yer verdiklerinden bahsetmişlerdir.

Tema

Görüşmecilerin ikisinin dışında kaynaştırma öğrencilerine yönelik materyal kullanan mevcut değildir.

Görüşmecilerin cevaplarından anlaşıldığı üzere görüşmecilerin tam anlamıyla kaynaştırma eğitimine yönelik materyal kullanmadıkları görülmektedir.

Bu durumda öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi konusunda yeterince bilgili olmadıkları söylenebilir. Ayrıca müzik ders saati özel uygulamaları gerçekleştirebilecek zaman açısından uygun değildir.

Eğitimin en önemli unsuru olan davranış değiştirme, ancak öğretilen konu somutlaştırılabildiğinde gerçekleşebilmektedir. Özel eğitim alanında ise, somutlaştırma çok daha fazla öne çıkmakta ve hayati bir önemle ele alınması gerekmektedir.

“Müzik derslerinde kaynaştırma öğrencilerine ayrıca zaman ayırıyor musunuz?” görüşme sorusuna ilişkin çözümleme aşağıda mevcuttur.

Tablo 4.5. Görüşmecilerin Derslerinde, Kaynaştırma Öğrencilerine Zaman Ayırma Durumu

1. Görüşmeci	Ayrıca zaman ayırıyor
2. Görüşmeci	Ayrıca zaman ayıramıyor (ders süresi yetmiyor)
3. Görüşmeci	Sadece bir öğrenciye zaman ayırıyor
4. Görüşmeci	Ayrıca zaman ayıramıyor (ders süresi yetmiyor)
5. Görüşmeci	Ayrıca zaman ayıramıyor
6. Görüşmeci	Ayrıca zaman ayıramıyor (ders süresi yetmiyor)
7. Görüşmeci	Ayrıca zaman ayıramıyor (ders süresi yetmiyor)
8. Görüşmeci	Ayrıca zaman ayıramıyor (ders süresi yetmiyor)
9. Görüşmeci	Zaman ayırıyor (sınıf düzeyinde olmayanlara)

Tablo 4.5’ de görüldüğü üzere görüşmecilerin altısı ders süresinin yetmediğinden dolayı kaynaştırma öğrencilerine ayrıca zaman ayıramadıklarını belirtmişlerdir. Görüşmecilerden biri zaman ayırdığını , biri de yalnızca bir öğrenciye zaman ayırabildiğini belirtmiştir.

Tema

Görüşmecilerin ikisi dışında müzik dersinde kaynaştırma öğrencilerine ayrıca zaman ayıran yoktur.

Görüşmecilerin verdikleri cevaplara bakılarak kaynaştırma öğrencilerine ders esnasında ayrıca zaman ayıramadıkları görülmektedir.

“Kaynaştırma yoluyla eğitimin amacı; Çocuğu normal hale getirmek değil, onun ilgi ve yeteneklerini en iyi şekilde kullanmasını sağlamak, toplum içinde yaşayabilmesini kolaylaştırmaktır” (Meb, 2010: 17).

Yukarıdaki açıklamadan da anlaşıldığı üzere kaynaştırma eğitiminde öğrencinin öğretimini kolaylaştırıcı ve destekleyici etkinliklerin yapılması gerekmektedir. Fakat görüşmecilerin vermiş oldukları cevaplara bakıldığında kaynaştırma eğitiminin amacına ulaşmadığı anlaşılmaktadır.

“Müzik Derslerinde Kaynaştırma Öğrencileri Ve Normal Öğrencilerin Sınıf İçi Etkinliklerinde Nasıl Bir Yol Kullanıyorsunuz?” görüşme sorusuna ilişkin çözümlene aşağıda mevcuttur.

“Kaynaştırma yoluyla eğitim; özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimlerini, destek eğitim hizmetleri de sağlanarak yetersizliği olmayan akranları ile birlikte resmî ve özel; okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri esasına dayanan özel eğitim uygulamalarıdır” (Özdemir, 2010:9).

Tablo 4.6. Görüşmecilerin Kaynaştırma Öğrencileri Ve Normal Öğrencilerle Sınıf İçi Etkinliklerine İlişkin Durumu

1. Görüşmeci	Toplu ders işliyor
2. Görüşmeci	Toplu ders işliyor
3. Görüşmeci	Toplu ders işliyor
4. Görüşmeci	Toplu ders işliyor (kaynaştırma öğrencilerini de düşünerek derste basit ritimli ve kısa ezgiler seçiyor)
5. Görüşmeci	Toplu ders işliyor
6. Görüşmeci	Toplu ders işliyor
7. Görüşmeci	Toplu ders işliyor
8. Görüşmeci	Toplu ders işliyor
9. Görüşmeci	Toplu ders işliyor

Tablo 4.6’ da görüldüğü üzere görüşmecilerin tamamı kaynaştırma ve normal öğrencilerle toplu olarak ders işlemektedir. 4. Görüşmeci ders işlerken kaynaştırma öğrencilerinin düzeylerini de düşünerek basit ritimli ve kısa ezgiler seçiyor.

Tema

Görüşmeci öğretmenlerin tamamı sınıf içi etkinliklerinde normal öğrencilerle ve kaynaştırma öğrencileriyle toplu ders işliyor.

Yetersizliği olan bireylerle yetersizliği olmayan bireylerin aynı eğitim ortamlarından yararlanmasını sağlayarak bu bireylerin sosyalleşmesine katkıda bulunmak kaynaştırma eğitiminin en önemli amacıdır. Yetersizliği olan bireyleri akranlarından ayırmadan aynı eğitim ortamında eğitim alma hakkını korumak da kaynaştırma eğitiminin başka bir amacıdır. (Özdemir, 2010: 36).

Görüşmecilerin vermiş oldukları cevaplar doğrultusunda kaynaştırma öğrencilerinin normal öğrencilerle ayırt edilmeden toplu olarak etkinliklere katılmaları kaynaştırma eğitiminin amacını desteklemektedir.

“Kaynaştırma Öğrencilerinin Özelliklerine İlişkin Ders İşliyor Musunuz? ” görüşme sorusuna ilişkin çözümleme aşağıda mevcuttur.

Tablo 4.7. Görüşmecilerin Kaynaştırma Öğrencilerinin Özelliklerine İlişkin Ders İşleme Durumu

1. Görüşmeci	İşliyor
2. Görüşmeci	İşlemiyor
3. Görüşmeci	İşlemiyor
4. Görüşmeci	İşlemiyor (öğrencilerin her biri ayrı özellikte)
5. Görüşmeci	İşlemiyor
6. Görüşmeci	İşliyor (öğrencilerle ayrı ayrı ilgileniyor)
7. Görüşmeci	İşlemiyor
8. Görüşmeci	İşlemiyor
9. Görüşmeci	İşlemiyor

Tablo 4.7’de görüldüğü gibi görüşmecilerin altısı kaynaştırma öğrencilerinin özelliklerine ilişkin ders işlemiyor.

Tema

Görüşmecilerin ikisinin dışında kaynaştırma öğrencilerinin özelliklerine ilişkin ders işleyen öğretmen mevcut değildir.

4. Görüşmeci öğrencilerin her birinin ayrı özelliklerinden dolayı hepsiyle ayrı ayrı ilgilenemediğini belirtmiştir. Görüşmecilerin ikisi kaynaştırma öğrencilerinin özelliklerine ilişkin ders işlediklerini belirtmiştir. 6. Görüşmeci kaynaştırma öğrencilerinin her biriyle ayrı ayrı ilgilendiğini belirtmiştir.

“Kaynaştırma eğitiminde müzik dersi ile ilgili ne gibi durumlarla karşılaşıyorsunuz? (olumlu-olumsuz)” görüşme sorusuna ilişkin çözümleme aşağıda mevcuttur.

Tablo 4.8. Görüşmecilerin Kaynaştırma Eğitiminde Karşılaştıkları Durumu

1. Görüşmeci	Hiperaktif öğrenciler diğer öğrencileri olumsuz etkiliyor
2. Görüşmeci	Olumsuz bir durumla karşılaşılıyor
3. Görüşmeci	Olumlu durumlarla karşılaşıyorlar
4. Görüşmeci	Hiperaktif öğrenciler olumsuz etkiliyor
5. Görüşmeci	Kaynaştırma öğrencisini motive edince olumlu durumla karşılaşıyor.
6. Görüşmeci	Hiperaktif öğrenciler olumsuz etkiliyor
7. Görüşmeci	Kaynaştırma öğrencisini motive edince olumlu durumla karşılaşıyor.
8. Görüşmeci	Olumlu ve olumsuz durumlarla karşılaşıyor
9. Görüşmeci	Kaynaştırma öğrencisini motive edince olumlu durumla karşılaşıyor.

Tablo 4.7’ de görüldüğü gibi görüşmecilerin kaynaştırma eğitiminde karşılaştıkları durumlar incelendiğinde 3 görüşmeci sınıftaki hiperaktif öğrencilerin dersi ve diğer öğrencileri olumsuz etkilediklerini belirtmişlerdir. 4 görüşmeci ise kaynaştırma öğrencisi motive edildiğinde sınıf atmosferinde olumlu bir atmosferin oluştuğunu belirtmişlerdir. Görüşmecilerin biri ise hem olumlu hem de olumsuz durumlarla karşılaştığını söylemiştir.

Tema

Görüşmecilerin beşi kaynaştırma eğitiminde olumlu davranışlarla karşılaşırken görüşmecilerin dördü olumsuz durumlarla karşılaşiyor.

Cevaplar incelendiğinde hiperaktif öğrencilerin, sınıfla uyumlu olmadığı görülmektedir. Öğrencilerin bu sorunu eğitim ve öğretimi de olumsuz etkilemektedir.

“Müzik derslerinde kaynaştırma öğrencilerini ayrı olarak sınav yapıyor musunuz?” görüşme sorusuna ilişkin çözümlene aşağıda mevcuttur.

Tablo 4.9. Görüşmecilerin Kaynaştırma Öğrencilerini Değerlendirme Durumu

1. Görüşmeci	Ayrı sınav yapıyor
2. Görüşmeci	Ayrı sınav yapmıyor, yapabildikleri kadar
3. Görüşmeci	Ayrı sınav yapmıyor, yapabildikleri kadar
4. Görüşmeci	Ayrı sınav yapıyor,
5. Görüşmeci	Ayrı sınav yapmıyor, sınavda yardımcı oluyor
6. Görüşmeci	Ayrı sınav yapmıyor, yapabildiği kadar
7. Görüşmeci	Ayrı sınav yapmıyor, yapabildiği kadar
8. Görüşmeci	Ayrı sınav yapıyor
9. Görüşmeci	Ayrı sınav yapmıyor

Tablo 4.9’da görüldüğü gibi görüşmeci öğretmenlerin üçü müzik dersinde kaynaştırma öğrencilerine ayrı olarak sınav yaptıklarını ve onları normal gelişim gösteren öğrencilerden ayrı olarak değerlendirdiklerini belirtmişlerdir. Görüşmecilerin altısı ise kaynaştırma öğrencilerine ayrıca sınav yapmadıklarını belirterek kaynaştırma öğrencilerini yapabildikleri kadar kabul edip değerlendirdiklerini belirtmişlerdir.

Tema

Görüşmecilerin üçünün dışında kaynaştırma öğrencileri değerlendirilirken ayrı sınav yapılmıyor.

Görüşmecilerin vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde görüşmeci öğretmenlerin kaynaştırma konusundaki bilgi ve eğitim eksiklikleri dikkat çekmektedir. Lisans döneminde ve öğretmenlik döneminde kaynaştırma eğitimi

hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarından kaynaştırma eğitiminde sıkıntı yaşadıkları ortadadır. Görüşmeci öğretmenler, kaynaştırma öğrencilerini değerlendirirken öğrencilerin teorik bilgi elde etmeleri ya da herhangi bir çalgı çalma konusunda beklenti içinde değillerdir. Görüşmeci öğretmenlerin çoğu öğrencileri yapabildikleri kadar değerlendirip onları ayrı olarak değerlendirmeyerek kaynaştırma eğitimini tam anlamıyla gerçekleştiremediklerini ortaya koymuşlardır.

Üçüncü alt problem genel anlamda değerlendirildiğinde görüşmeci öğretmenlerin tamamının kaynaştırma öğrencilerine uyguladıkları müzik dersi için iki görüşmecinin dışında materyal kullanmadıkları, kaynaştırma öğrencilerine uyguladıkları müzik dersinde bir görüşmeci öğretmen dışında ayrıca zaman ayırmadıkları, müzik dersinde kaynaştırma öğrencileriyle ve normal öğrencilerle toplu olarak ders işledikleri, uygulanan müzik dersinde kaynaştırma öğrencilerinin özelliklerine ilişkin ders işlemedikleri ortadadır. Görüşmeci öğretmenlerden dördü sınıf içerisinde kaynaştırma öğrencilerinin olumsuz davranışlarıyla karşılaşırken görüşmeci öğretmenlerin beşi kaynaştırma öğrencilerinin motive edildiğinde olumlu davranışlar sergilediklerini belirtmişlerdir. Görüşmeci öğretmenlerin altısı müzik dersi kaynaştırma uygulamasında kaynaştırma öğrencisine ayrı olarak sınav yapmadığı, görüşmecilerin üçünün ise ayrı olarak sınav yaptığı ortadadır. Bu durumda kaynaştırma öğrencilerine uygulanan müzik eğitiminin genel anlamda amacına uygun gerçekleşmediği ortadadır.

Dördüncü Alt Problem: “Öğretmenlerin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) Hakkındaki Görüşleri.”

Dördüncü alt problem için 1 görüşme sorusu belirlenmiş ve çözümlenmiştir. Aşağıda görüşmelere ilişkin çözüm, sırası ile mevcuttur. Görüşme sorularına ilişkin anlamlı veri birimlerinin saptanmasının ardından veriler kodlanmış, taslak temalar belirlenmiş, temalara göre kodlar düzenlenmiş, temalar arası ilişki saptanmış ve alt problemin çözümüne ilişkin durum belirlenerek, açıklanmış yorumlanmış ve görsel hale getirilmiştir.

“Kaynaştırma öğrencileri için uygulanan BEP’ i uyguluyor musunuz? ”

Tablo 4.10. Görüşmecilerin Kaynaştırma Öğrencilerine BEP Uygulama Durumu

1. Görüşmeci	BEP' uyguluyor.
2. Görüşmeci	BEP'i uygulamıyor. (ders süresi yetmiyor)
3. Görüşmeci	BEP'i uygulamıyor. (sınıflar 40 kişilik olduğu için)
4. Görüşmeci	BEP'i uygulamıyor. (ders süresi yetmiyor)
5. Görüşmeci	BEP'i uygulamıyor. (gereksiz görüyor)
6. Görüşmeci	BEP' uyguluyor.
7. Görüşmeci	BEP'i uyguluyor.
8. Görüşmeci	BEP'i uygulamıyor.
9. Görüşmeci	BEP'i uygulamıyor.

Tablo 4.10' da görüldüğü üzere görüşmecilerin yedisi BEP uygulamadıklarını söylemişlerdir. Bunun sebebi olarak 2. Ve 4. Görüşmeci BEP uygulamak için ders süresinin yeterli olmadığını, 3. Görüşmeci ise 40 kişilik sınıflarda BEP uygulamanın imkansız olduğunu, 5. Görüşmeci BEP uygulamasının gereksiz olduğunu belirtmişlerdir. Görüşmecilerden ikisi ise BEP uyguladıklarını söylemişlerdir.

Tema

İki görüşmeci öğretmen dışında, kaynaştırma öğrencilerine BEP (Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı) uygulanmıyor.

Bu durumda kaynaştırma eğitiminin gerçekleşmesi için gerekli olan BEP'nin uygulanmaması kaynaştırma eğitiminin amacına uygun gerçekleşmediği ortadadır.

BÖLÜM V

SONUÇLAR, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde, bulgulardan elde edilen öğretmen görüşlerinin yorumu ve literatürle karşılaştırmalar yer almaktadır.

5.1. Sonuçlar ve Tartışma

Araştırmada müzik öğretmenlerinin lisans eğitimi süresince kaynaştırma eğitimine ilişkin ders almadıkları ve öğretmenlik dönemlerinde kaynaştırma eğitimine ilişkin hizmet içi seminerini bir öğretmenin dışında diğer öğretmenlerin almadığı sonucuna ulaşılmıştır. Kaynaştırma eğitiminin giderek yaygınlaştığı bir zamanda bu durum dikkat çekici bir sonuçtur. Zeybek (2015: 95)'in yaptığı araştırmada öğretmenlerin hem lisans öğrenimlerinde, hem de öğretmenliğe başladıktan sonra kaynaştırma eğitimi konusunda yeterli eğitim almadıkları, öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi konusunda kendilerini yetersiz hissettikleri ve pek çok konuda desteğe ihtiyaç duydukları, ayrıca öğretmenler gerek lisans öğrenimlerinde gerekse mesleğe başladıktan sonra kendilerine verilecek olan eğitimlerin, kaynaştırma eğitime bakış açılarının olumlu yönde değişmesine ve kaynaştırma eğitiminde daha başarılı olmalarına katkı getireceği bulgularına ulaşılmıştır. Bulgu, bu araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir. Akcan (2013:127) tarafından gerçekleştirilen araştırmada da katılımcı öğretmenlerin %40,7'sinin özel eğitim dersi aldığı, % 59,3'ünün ise özel eğitim dersi almadıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Özdemir (2008: 101-102) özel eğitim ile ilgili herhangi bir eğitim alan sınıf öğretmenleri, özel eğitim ile ilgili herhangi bir eğitim almayan sınıf öğretmenlerine göre kaynaştırma eğitimi için daha olumlu bir tutum içerisinde oldukları bulgusuna ulaşmıştır. Bu bulgu araştırmanın sonucuyla örtüşmektedir. Bilen (2007: 70) bununla ilgili olarak yaptığı araştırmada katılımcı öğretmenlerin büyük çoğunluğu kaynaştırma eğitimiyle ilgili bir kurs ya da eğitim programına katılmadıkları bulgusuna ulaşmıştır. Kaya (2016: 79)'nın yaptığı araştırmada

katılımcı Türkçe öğretmenlerinin büyük bir kısmının kaynaştırma eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitim seminerlerinde bilgi verilmediği sonucuna ulaşılmıştır. Gözün ve Yıkılmış (2004 :68) ise kaynaştırmanın başarısı ve yaygınlaşmasında önem taşıyan öğretmenlerin olumsuz tutumlarının ancak hizmet içi eğitim programları ve hizmet öncesi eğitim programları ile değiştirilebileceğini vurgulamıştır. Bu bulgular araştırmayı destekler niteliktedir.

Müzik öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencileri konusundaki farkındalıklarına ilişkin sonuca göre; beş müzik öğretmenin kaynaştırma öğrencilerinin kaynaştırma eğitimi alma sebebini bilmedikleri, dört müzik öğretmenin kaynaştırma öğrencilerinin kaynaştırma eğitimi alma sebebini bildikleri tespit edilmiştir. Kaynaştırma öğrencilerinin kaynaştırma eğitimi alma sebebini bilen öğretmenler bu bilgiyi sınıf öğretmenleri ve okul rehber öğretmenleri sayesinde bildiklerini belirtmişlerdir.

Bilen (2007:72-73) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun sınıflarına özel gereksinimli öğrenci gelmeden önce bilgilendirilmediklerini ve bu konuda bilgilendirilmek istediklerini vurgulamışlardır. Bu bulgu, araştırmının sonucunu destekler niteliktedir. Özengi (2009:117)'nin yaptığı araştırmada altı rehber öğretmenin öğrenci özellikleri hakkında bilgi verdiği, dört rehber öğretmenin yapılacak çalışmalar hakkında öğretmeni bilgilendirdiği, iki rehber öğretmenin, davranış değiştirme, sınavlar ve not verme, öğrenci gelişimini takip etme, birer tanesi ise yönetmelik ve sosyal kabul gibi konularda öğretmenlere bilgi verdiği bulgusuna ulaşılmıştır. Ülkemizde, okullarda özel eğitim danışmanı bulunmadığı için özel eğitim ile ilgili bilgilendirilmelerin yapılması okullardaki rehber öğretmenlere düşmektedir. Kaynaştırma uygulamalarının başarıya ulaşması için rehber öğretmenlerin sınıf ve branş öğretmenleriyle sistematik çalışmalar planlamalı ve uygulamaya geçirilmelidir. Batu (2000:41) ise öğretmenlere kaynaştırma öncesinde ve sırasında kaynaştırma öğrencilerinin özür türleri ve özellikleri konusunda bilgi vermenin, öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerini daha kolay anlamalarını ve kabullenmelerini belirtmiştir. Ayrıca rehber öğretmenlerin ya da okulda görevlendirilecek olan özel eğitim öğretmenin yardımcı olabileceği konusunda öğretmenlere rahatlatıcı bilgilerin verilmesini ve öğretmenlerin deneyimlerinin birbirleriyle paylaşmalarının sağlanmasını belirtmiştir.

Müzik dersi, öğrencilerin kendilerini bireysel ve gruplar halinde ifade edebildikleri ve iletişimin yoğun olarak yaşandığı bir ortamda yürütülür. Müzik dersi, özel gereksinimli öğrencilerin sosyal becerilerinin gelişmesinde ve toplumda kabul görmelerinde etkilidir. Özel gereksinimli öğrenciler çeşitli nedenlerle kaynaştırma ortamından faydalanamamaktadırlar. Bu nedenle farklı ihtiyaçları ve gereksinimleri olan öğrenciler konusunda müzik öğretmenlerinin bilgilendirilmemiş olmaları oldukça önemlidir. “Özel eğitim dersi” 2006-2007 akademik yılından itibaren uygulamaya konan öğretmen yetiştirme programlarında yer almaktadır. Dolayısıyla 2006-2007 akademik yılından önce mezun olan öğretmenler bu dersten yararlanamamışlardır (Güven, 2011: 710).

Kaynaştırma öğrencilerine uygulanan müzik eğitimine ilişkin sonuçlara göre; görüşmecilerin kaynaştırma eğitime ilişkin özel materyal kullanmadıkları ve hazırlamadıkları, öğrencilere müzik dersinde bir görüşmecinin dışında ayrıca zaman ayırmadıkları, kaynaştırma eğitime eğitimin içinde yer vermedikleri, görüşmecilerin özel gereksinimlerine ilişkin ders işlemediği, öğrencilerin özel gereksinimleri çerçevesinde bu durumun değişiklik gösterdiği ve kaynaştırma öğrencilerine uygulanan sınavların üç görüşmeci dışında ayrı yapılmadığı tespit edilmiştir.

Araştırma bulguları, müzik öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerinin gereksinim ve ilgileri doğrultusunda öğretimi planlama, materyal kullanma, performans değerlendirme süreçlerinde gerekli uyarlamaları yapmadıklarını göstermektedir.

Araştırma sonuçları, alan yazındaki bazı araştırma bulgularıyla tutarlılık gösterirken bazı araştırma bulgularıyla tutarlılık göstermemiştir. Bu çalışmada müzik öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerini değerlendirirken, yetersizlik türüne göre uyarlama yaptıklarını, dönem içi etkinlikler, grup çalışmaları, şarkı söyleme, enstrüman çalma ve ödevler aracılığıyla öğrencileri değerlendirdikleri, müzik öğretmenlerinin materyal seçerken, kaynaştırma öğrencisinin yetersizlik türü, ilgisi ve dersin kazanımlarını dikkate aldıkları, ağırlıklı olarak Melodika, Orff çalgıları ve Ritm aletlerini seçtikleri, müzik öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerinin gereksinim ve ilgileri doğrultusunda öğretimi planlama, öğretim, çalışma süresini belirleme, ortam düzenleme, materyal seçme ve performans değerlendirme

süreçlerinde çeşitli uyarlamalar yaptıkları bulgularına ulaşılmıştır (Aktaş, Tekinarslan, 2016: 2172-2174).

Kaynaştırma eğitimi öğrencileri kronolojik yaşları göz önünde bulundurularak, sınıflarına yerleştirilir. Bundan dolayı normal gelişim gösteren akranlarından zihinsel beceri, öğrenme hızları ve stilleri açısından farklı ilerler. Zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin ince ve kaba motor becerileri de normal gelişim gösteren akranları kadar ilerleme kaydetmemiş olabilir. Müzik dersi veren öğretmenin böyle bir durumda sadece kırk dakika ayrılan müzik dersinde hem normal gelişim gösteren hem de kaynaştırma eğitimi öğrencileri için uygun uygulamaları yapmaları oldukça zor olmaktadır (Atterbury, 1990. Akt. Bertiz, 2013: 27-28). Müzik öğretmeni bu sebeple derse hazırlanma esnasında ilk olarak süreyi iyi planlamalıdır. Öğretmen Öğrencilerine yaptıracığı çalışma hakkında bilgi vermeli, diğer akranları gibi kaynaştırma eğitimi öğrencilerinin de sınıf içi kurallara uyum sağlayabilmesi için çalışmalıdır Kaynaştırma eğitimi öğrencilerine destek olabilmek için . Normal gelişim gösteren öğrenciler de bilgilendirilmelidir. Kaynaştırma eğitimi öğrencilerinin pasif gözlemci halinden çıkmalarını ve sınıfın bir üyesi haline gelmelerini başarmayı sağlamak önem taşımaktadır (Vanweelden, 2001; Cassidy, 1999. Akt. Bertiz, 2016: 27-28).

Müzik derslerine yönelik bir literatür taraması yapan Darrow (2003), kaynaştırmanın gerçekleştirildiği sınıf ortamlarında; müzik öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıflarda karşılaştığı en önemli güçlüklerin, sınıftaki tüm öğrencilerin programın yararlanabileceği şekilde düzenlenmesi ve not verme konusunda kaynaştırma öğrencileriyle yaşadıklarını belirtmiş ve bu konular üzerine yapılmış çalışmaları incelemiştir. Darrow, müzik alanında bu konuda yapılmış çok az çalışma bulunduğunu belirtmiş, araştırmasında özel eğitim alanında diğer branşlarda yapılmış çalışmalardan da yararlanmıştır. Araştırma bulgularına göre, sınıflarında, sınıfta müzik öğretmeni ile birlikte bir kişinin (özellikle özel eğitim öğretmenin) bulunması, etkili olmaktadır. Kendi akranlarının öğrenciler üzerinde daha etkili olduğunu belirten Darrow'a göre, kaynaştırma öğrencileri üzerinde akran öğretimi ve işbirlikli öğrenme yöntemleri de etkili olmaktadır. Kaynaştırma öğrencileri değerlendirilirken gelişimlerine, daha önceki performanslarına, harcadıkları çabaya ve özel gereksinimlerinin durumuna göre değerlendirilmelidir. Bu değerlendirmede önemli olan yapamadıkları değil, yapabildikleridir. (Bertiz, 2016:30-31).

Zeybek (2015: 94)'in yaptığı araştırmada öğretmenlerin, sınıf mevcudunun kalabalık olması, kendilerine gerekli hizmetlerin ve uygun koşulların okullarda sağlanmaması gibi sebeplerden dolayı kaynaştırma eğitiminin okullarda doğru şekilde uygulanmadığını düşüncesi bulgusuna ulaşılmıştır. Bulgu, bu araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir. Araştırmada görüşmeci öğretmenlerin çoğunluğu sınıf mevcudunun kalabalık olması ve ders süresinin yetmemesinden dolayı kaynaştırma öğrencisine ders esnasından ayrıca zaman ayırmadıklarını belirtmişlerdir. Yine Zeybek (2015: 98) yaptığı araştırmada öğretmenlerin ifadelerinden ders içi zamanda 5 ya da 10 dakika kaynaştırma öğrencisi ile çalışmayı bire bir öğretim yöntemi olarak nitelendirdikleri bulgusuna ulaşılmıştır. Bu yöntemle öğretmenlerin yeterli bilgi ve donanıma sahip olmadıkları ortadadır. Bulgu bu araştırmanın sonucuyla paralellik göstermektedir.

Görüşmecilerin kaynaştırma öğrencilerine BEP uygulamalarına ilişkin sonuca göre; yedi görüşmecinin kaynaştırma öğrencilerine BEP uygulamadıkları, iki görüşmecinin kaynaştırma öğrencilerine BEP uyguladıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Bilen (2007: 71) yaptığı araştırmada çoğu sınıf öğretmenin kaynaştırma öğrencileri için özel bir program (bireyselleştirilmiş eğitim programı) uygulamadıklarını belirtmiştir. Zeybek (2015: 100)'in yaptığı araştırmada öğretmenlerin hepsinin de kaynaştırma öğrencilerinin başarılarını değerlendirirken BEP'in amaçlarının edinimini dikkate almaları gerekirken, yalnızca yedi öğretmen BEP'e göre değerlendirme yaptıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Bulgu, bu araştırmanın sonucu ile benzerlik göstermektedir. Görüşmeci öğretmenlerin biri dışında tamamının BEP uygulamadığı görülmektedir. Bu bulguyla paralel olarak öğretmenlerin sistemli bir çalışma içerisinde olmadıkları kendi yöntemlerine göre amaç belirledikleri yasal yönden zorunlu olmasına rağmen kaynaştırma öğrencilerine BEP hazırlamadıkları söylenebilir.

5.2. Öneriler

Öğretmen Adayları İçin Öneriler

- Müzik öğretmeni adaylarının lisans eğitimi süresince özel eğitim dersleri ve öğretmenlik uygulaması dersleri çerçevesinde öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi yapılan okullarda deneyimler yaşaması sağlanmalıdır ve

müzik öğretmeni adayları kaynaştırma eğitimi hakkında gerekli kurslara katılmalı, eğitim seminerleri düzenlenmeli.

- “BEP (Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı)’ler ve Öğretimin Bireyselleştirilmesi” lisans sürecindeki tüm öğretmen adaylarına ortak ders olarak verilebilir.
- Lisans eğitimi süresince özel eğitimde deneyimli öğretmenlerle proje çalışmaları yapılabilir.

Öğretmenlere İlişkin Öneriler

- Mevcut öğretmenlerden özel eğitim dersi almamış öğretmenlere yönelik kaynaştırma ne yönelik uygulamalarda başarıya ulaşmak için etkili yöntemler hakkında hizmet içi eğitim verilmeli, seminer ve/veya kurslar düzenlenmelidir. Özel eğitim alan öğretmenlerin de bu eğitimlere katılması sağlanarak bilgilerini tazelemelerine yardımcı olunmalıdır. Bu hem öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin olumlu tutum geliştirmelerinde hem de özyeterliklerini artırmaya yardımcı olacaktır.
- Özel eğitimde müzik derslerinde kullanılacak materyallerin katkısının incelenmesi önerilebilir.
- Müzik öğretmeni özel eğitim öğretmeni ile iletişim halinde olmalı, öğrencilerin dosyalarını okuyarak onlar hakkında bilgi sahibi olmalı, öğrencinin akademik, sosyal ve müzikal becerileri hakkında bilgilendirilmeli, mümkünse BEP kurulunda bulunmalı ve planlarda bir değişiklik olduğunda haberdar olmalıdır.
- Hem kaynaştırma öğrencilerinin hem de sınıftaki diğer öğrencilerin dersin kazanımlarını daha sağlıklı bir şekilde elde edebilmeleri için müzik ders saatlerinin arttırılması konusunda çalışmalar yapılmalıdır.
- Benzer çalışmalarda normal çocuklarla özel eğitim gerektiren çocukların ilişkisinin araştırılması önerilebilir.

Yeni Araştırmalara İlişkin Öneriler

- Müzik dersinde kaynaştırma eğitim konusunda uygulamalı araştırmalar yapılabilir.
- Bu çalışma sadece Pursaklar İlçesindeki örnekleme dâhil olan müzik öğretmenleri ile yapılmıştır. Farklı ilçe ve şehirlerdeki müzik öğretmenleriyle de benzer çalışmalar yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.
- Pursaklar ilçesinin sosyo-kültürel açıdan incelenmesi önerilebilir.

KAYNAKÇA

ACAR, Çimen, *Zihin Özürlü Çocuklarla Çalışan Özel Eğitim Öğretmenlerinin Sınıflarında Karşılaştıkları Problem Davranışlarla İlgili Görüş Ve Önerileri*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir, 2000.

AKCAN, Emrullah, *Genel Eğitim Sınıflarındaki Kaynaştırma Öğrencileri İçin Milli Eğitim Bakanlığı Tarafından Belirlenen Eğitim-Öğretim Etkinliklerinin Uygulanma Düzeyinin Araştırılması*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2013.

AKER, Gamze, *Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Eğitimi Hakkındaki Tutumları*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne, 2014.

AKTAŞ, Burcu, ÇİFCİ TEKİNARSLAN, İlknur, (2016). Müzik Öğretmenlerinin Kaynaştırma Öğrencilerine Yönelik Yaptıkları Öğretim Uyarlamalarının Belirlenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 16, Sayı İpekyolu Özel Sayısı, 2165-2179.

BATU, E. Sema, (2000). Kaynaştırma, Destek Hizmetler Ve Kaynaştırmaya Hazırlık Etkinlikleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, Cilt 2, Sayı 4, 35-45.

BATU, E. Sema, KIRCAALİ-İFTAR, Gönül, UZUNER, Yıldız, (2000). Özel Gereksinimli Öğrencilerin Kaynaştırıldığı Bir Kız Meslek Lisesindeki Öğretmenlerin Kaynaştırmaya İlişkin Görüş Ve Önerileri. **Ankara Üniversitesi Özel Eğitim Dergisi**, Cilt 5, Sayı 2, 33-50.

BERTİZ, Ezgi, *Müzik Öğretmenlerinin ve Müzik Öğretmen Adaylarının Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, KKTC Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Lefkoşa, 2016.

BİLEN, Ebru, *Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarında Karşılaştıkları Sorunlarla İlgili Görüşleri Ve Çözüm Önerileri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 2007.

CANKAYA, Özlem, KORKMAZ, İsa, (2012). İlköğretim I. Kademedeki Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi **Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi** Cilt 13, Sayı 1, 1-16.

ÇELİK, Pınar, SARI, Mahmut M., YILDIRIM DOĞRU, S. Sunay, (2015). Türkiye’de Ve Avrupa’da 2000-2013 Yılları Arasında Özel Gereksinimli Çocuklarla İlgili Yapılmış Olan Müzik Eğitimi Çalışmalarının Değerlendirilmesi. **Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi**, Sayı 2, 10-28.

ELDENİZ ÇETİN, Müzeyyen, ACAY SÖZBİR, Senem, (2017). Müzik Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Bilgilerinin Belirlenmesi. **Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt 16, İpekyolu Özel Sayısı 2221-2238.

YILDIRIM DOĞRU, Sunay, ÖZLÜ, Özge, KANÇEŞME, Cansu, DOĞRU, Süleyman, (2015). Özel Eğitim Üzerine Yapılan Proje Çalışmalarının Değerlendirilmesi. **Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt 15, Özel Sayı, 286-296.

EREN, Bilgehan, (2012). Müzik Eğitiminde Kaynaştırma Uygulamaları Ve Orff-Schulwerk. **Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt 2, Sayı 2, 14-25.

GÖZÜN, Özlem, YIKMIŞ, Ahmet, (2004). Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Konusunda Bilgilendirilmelerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının Değişimindeki Etkililiği. **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi**, Cilt 5, Sayı 2, 65-77.

GÜVEN, Elif, *Kaynaştırma Uygulamasının Yapıldığı Sınıflarda İşbirlikli Öğrenmenin Müzik Öğretimi Üzerindeki Etkileri*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2011.

GÜVEN, Elif, ÇEVİK, Deniz Beste, (2011, April). Müzik Öğretmeni Adaylarının Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Çalışma (Balıkesir Üniversitesi Örneği). *In 2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications* (pp. 27-29).

GÜVEN, Elif, TUFAN, Enver, (2010). Kaynaştırma Sınıflarında İşbirlikli Öğrenme Yöntemi İle Müzik Dersleri. **Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt 23, Sayı 2, 557-573.

KARGIN, Tevhide, GÜLDENOĞLU, Birkan, ŞAHİN, Feyzullah, (2010). Genel Eğitim Sınıflarındaki Özel Gereksinimli Öğrenciler için Yapılması Gereken Uyarlamalara İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerinin İncelenmesi. **Kuram Ve Uygulamada Eğitim Bilimleri**, Cilt 10, Sayı 4, 2431-2464.

KARGIN, Tevhide, (2004). Kaynaştırma: Tanımı, Gelişimi Ve İlkeleri” **Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi**, Cilt 5, Sayı 2, 1-13.

KARGIN, Tevhide, (2007). Eğitsel Değerlendirme ve Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Hazırlama Süreci. **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi**, Cilt 8, Sayı 1, 1-13.

KAYA, Arzu, *Türkçe Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimi Ve Özel Gereksinimli Öğrencilere İlişkin Görüşleri*, Yayınlanmamış Yüksek

Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2016.

KURT, Gürcan, *Zihinsel Engelli Çocuklarda, Müzik Dinlemenin Öğrenme Üzerindeki Etkisi*, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2006.

MATHER, Mary Christina. *Exploring The Use Of Music To Support Children With Special Educational Needs And Disability In Mainstream Primary Schools*. Doctoral Dissertation, Diss. University of Leeds, 2013.

MEB (2009); Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP), Çocuk Gelişimi ve Eğitim, Kaynaştırma Eğitimi. Ankara http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/52/01/747339/dosyalar/2013_01/31100807_kaynastirma_egitimi.pdf Erişim Tarihi: 09/04/2017.

Milli Eğitim Bakanlığı (2000). *Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği*. <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/66.html> Erişim Tarihi: 17/02/2017

MEB Özel Eğitim ve Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü (2010). Okullarımızda Neden Nasıl Niçin Kaynaştırma.Yönetici Öğretmen,Aile Klavuzu [.http://Orgm.Meb.Gov.Tr/Duyurular/Kaynastirma.Pdf](http://Orgm.Meb.Gov.Tr/Duyurular/Kaynastirma.Pdf). Erişim Tarihi: 11/01/ 2017

MEB Mesleki Eğitim Ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi. (2008). Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi Özel Eğitimde Müzik Etkinlikleri. http://hbogm.meb.gov.tr/modulerprogramlar/kursprogramlari/cocukgeli_sim/moduller/ozelegitimdemuziketkinlikleri.pdf. Erişim Tarihi: (20 Ocak 2017)

MEB (2006). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2012_10/10111226_ozel_egitim_hizmetleri_yonetmeligi_son.pdf

ÖZDEMİR, Hamide, *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne, 2010.

ÖZDEMİR, Nilgün, *Sınıfta Kaynaştırma Öğrencisi Olan Ve Olmayan İlköğretim Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeylerinin Karşılaştırılması*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar, 2008.

ÖZENĞİ, Serap Şeyda, *Eskişehir İlinde Kaynaştırmanın Yürütüldüğü İlköğretim Okullarındaki Rehber Öğretmenlerin Kaynaştırmaya İlişkin Görüşleri*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir, 2009.

ÖZKULOĞLU, Fevzi, *Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Özel Gereksinimli Öğrencilerin Kaynaştırma Programlarına Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 2015.

PAMUK, Yaprak, *Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Görüşleri*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 2016.

TANMAN, Bilge, *Yaygın Eğitimin Bir Kolu Olarak Hizmet İçi Eğitim Ve Bankacılık Sektöründe Bir Örnek Olay Çalışması*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2006.

TURAN, Duygu, *Özel Eğitimde Müzikten Yararlanmada Karşılaşılan Sorunlarla İlgili Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2006.

UÇAN, Ali, *Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkerler- Yaklaşımlar ve Türkiye'deki Durum*, Evrensel Müzikevi, Ankara, 2005.

UYSAL, Ayten, *Öğretmen Ve Okul Yöneticilerin Zihin Engelli Çocukların Kaynaştırılmasında Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Görüşleri*, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, 1995.

YIKMIŞ, Nermin, *İl Milli Eğitim Yöneticilerinin Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Görüş Ve Önerileri*, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu, 2006.

YILDIRIM, Ali, ŞİMŞEK, Hasan, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016.

ZEYBEK, Özge, *İlköğretim Okullarındaki İngilizce Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Görüş Ve Önerileri*, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir, 2015.

EKLER

EK - 1

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI (BEP) FORMU

ÖĞRENCİNİN ADI SOYADI:

BEP HAZIRLAMA TARİHİ:

DERS :

OKULU:

Öğrencinin şu anki performans düzeyi:				
U.D.A	Kısa Dönemli Hedefler	Ölçüt	Başlama bitirme tarihi	Sor. Kişi
Müzik etkinliğine katılır	1- Şarkı söyleme etkinliği yapar a) şarkının sözlerini söyler b) şarkının ezgisini söyler			
	2- Söylenen şarkıya ritim tutar a) Şarkının kaydını dinlerken marakasla ritim tutar b) Şarkıyı söylerken marakas kullanarak ritim tutar			

Özel Eğitim Öğretmeni

Müzik Öğretmeni

Öğrenci Velisi

Onay

Okul Müdürü

EK- 2

Araştırma Sorusu

Milli eğitime bağlı resmi ortaokullarındaki kaynaştırma öğrencilerine uygulanan müzik eğitimine ilişkin müzik öğretmenlerinin görüşleri nasıldır?

Merhaba benim adım Ayşe Sönmez ve Abdurrahim Karakoç Ortaokulu'nda müzik öğretmeni olarak görev yapıyorum. Milli eğitime bağlı resmi ortaokullarındaki kaynaştırma öğrencilerine uygulanan müzik eğitimine ilişkin müzik öğretmenlerinin görüşleri üzerine bir araştırma yapıyorum ve kaynaştırma öğrencilerine verilen müzik eğitimi hakkında görüşlerinize ilgili konuşmak istiyorum. Bu görüşmede amacım, müzik öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi hakkında neler bildikleri ve kaynaştırma öğrencileriyle müzik eğitimini nasıl gerçekleştirdiklerini ortaya çıkarmaktır. Bu araştırmada ortaya çıkacak sonuçların, bundan sonra kaynaştırma öğrencilerine verilen müzik eğitimi niteliğinin artırılmasına katkıda bulunacağını ümit ediyorum. Bu nedenle kaynaştırma öğrencilerine vermiş olduğunuz müzik eğitimi ile ilgili düşüncelerinizi ve beklentilerinizi öğrenmek istiyorum.

- Bana görüşme sürecinde söyleyeceklerinizin tümü gizlidir. Bu bilgileri araştırmacıların dışında herhangi bir kimsenin görmesi mümkün değildir. Ayrıca, araştırma sonuçlarını yazarken, görüştüğüm bireylerin isimlerini kesinlikle rapora yansıtmayacağım.
- Başlamadan önce, bu söylediklerimle ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı?
- Görüşmeyi izin verirseniz kaydetmek istiyorum. Bunun sizce bir sakıncası var mı?

Bu görüşmenin yaklaşık 20 dakika süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirseniz sorulara başlamak istiyorum.

GÖRÜŞME SORULARI

1. Lisans eğitiminiz süresince Kaynaştırma eğitimi ile ilgili ders aldınız mı? Öğretmenlik döneminde kaynaştırma eğitimiyle ilgili hizmet içi eğitim aldınız mı?
2. Sınıfınızda bulunan kaynaştırma öğrencilerinizin kaynaştırma eğitimi alma sebebini (özellikleri) biliyor musunuz?
3. Müzik derslerinde Kaynaştırma öğrencilerine yönelik hazırladığınız ve kullandığınız materyaller var mı?
4. Müzik derslerinde kaynaştırma öğrencilerine ayrıca zaman ayırıyor musunuz?
5. Müzik derslerinde kaynaştırma öğrencileri ve normal öğrencilerin sınıf içi etkinliklerinde nasıl bir yol kullanıyorsunuz?
6. Kaynaştırma öğrencilerinin özelliklerine ilişkin ders işliyor musunuz?
7. Müzik derslerinde kaynaştırma öğrencilerini ayrı olarak sınav yapıyor musunuz?
 - Kaynaştırma öğrencilerini değerlendirirken hangi ölçme değerlendirme yöntemini kullanıyorsunuz? Normal öğrencilerle aynı kriterlerimi kullanıyorsunuz ?
8. Kaynaştırma eğitiminde müzik dersi ile ilgili ne gibi durumlarla karşılaşıyorsunuz? (olumlu- olumsuz).
9. Kaynaştırma öğrencileri için hazırlanan BEP'i kaynaştırma öğrencilerine uyguluyor musunuz?